

Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030

Spis treści

I Wprowadzenie	4
Podstawa prawna	5
II Diagnoza strategiczna Gminy Wadowice Górne	6
Statystyczny portret gminy	6
Gmina oczami mieszkańców	27
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	41
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Wadowice Górne, aneks do Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030.....	44
III Wnioski z diagnozy– analiza SWOT.....	50
IV Strategiczne założenia rozwojowe.....	54
Koncepcja rozwoju	54
Misja i wizja rozwoju	57
Poziom strategiczny.....	60
Plany operacyjne	61
Planowane przedsięwzięcia.....	65
Wymiar interwencji strategiczne	69
OSi w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	69
Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy.....	71
Rezultaty planowanych działań	72
V System wdrażania	73
Zarządzanie strategią.....	73
Monitoring i ewaluacja.....	74
Aktualizacja oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	74
Finansowanie strategii	75

I Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 to wejście w nowy etap rozwoju gminy. Prace badawczo-analityczne przeprowadzone w ramach opracowania dokumentu wskazują na rosnące aspiracje społeczności lokalnej oraz na konieczność ich klarownego artykułowania. Przełomowy moment rozwojowy wynika po pierwsze z nadchodzącej kolejnej perspektywy dostępności środków zewnętrznych, a po drugie z dobrego lub wręcz bardzo dobrego realizowania potrzeb o podstawowym charakterze w gminie.

Przedstawiona strategia ma charakter ambitny i stanowi *wyjście do przodu* poprzez formułowanie dalekosiężnej i konkretnej wizji rozwoju. Z konceptualnego punktu widzenia kluczowe znaczenie ma wzmacnianie atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej, jak również dbanie o integrację wspólnoty mieszkańców w kontekście kapitału ludzkiego oraz społecznego. Strategię sporządzono w modelu partycypacyjno-eksperymentalnym, konsultowano jej zapisy zarówno z reprezentantami sektora instytucjonalnego i samorządowego, jak również ze stroną społeczną i wszystkimi zainteresowanymi mieszkańcami Gminy Wadowice Górne.

Strukturalnie opracowanie składa się z trzech głównych elementów, poza niniejszym słowem wstępnym. Część diagnostyczna prezentuje dane statystyczne w ujęciu statycznym oraz dynamicznym tworząc tło, portret sytuacji w gminie. Przywołane dane są uzupełnione o wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców oraz młodzieży. Ich analizy stanowiły podstawę stworzonej koncepcji strategicznej. Część planistyczna to drugi element opracowania. Stanowi ona rdzeń dokumentu i wprost identyfikuje kluczowe wartości i plany na poziomie strategicznym oraz operacyjnym. Całość wieńczy system wdrażania określający mechanizmy związane z realizacją strategii na kolejnych etapach.

Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 ma ambicję wyznaczenia scenariusza rozwoju na najbliższą dekadę. W wymiarze zapisów planistycznych stanowi ona wypracowany konsensus oraz tworzy ramy dla przyszłej interwencji.

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378.), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

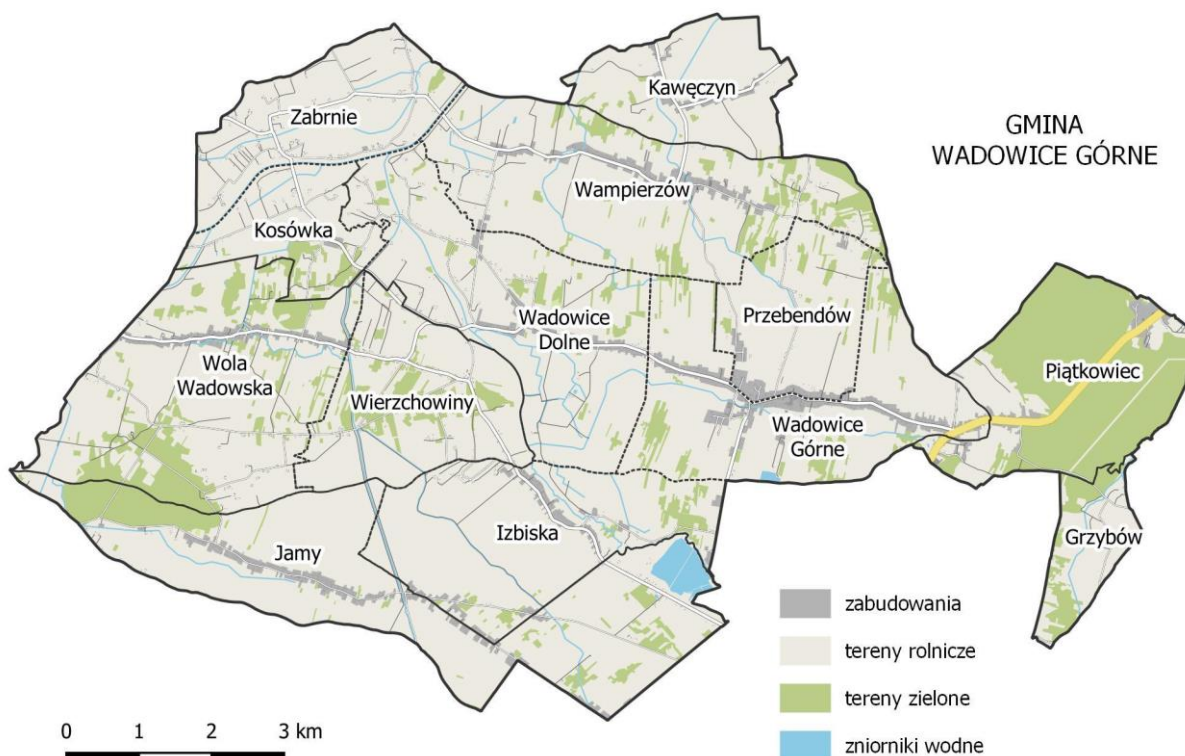
Warto podkreślić, że powyższe obligatoryjne elementy dokumentu wpisują się w strukturę przygotowanej strategii. Z punktu widzenia praktyki tworzenia dokumentu planistycznego, niniejsze opracowanie uwzględnia obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne, co stanowi swoiste *novum* na gruncie dotychczasowych przepisów prawa. Co więcej, zgodnie z Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ostatnim z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: proces opiniowania Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (Art. 10f. 1-3.).

II Diagnoza strategiczna Gminy Wadowice Górne

Statystyczny portret gminy

Wadowice Górne to gmina wiejska leżąca w województwie podkarpackim, w powiecie mieleckim. Siedzibą gminy są Wadowice Górne. W latach 1975–1998 gmina położona była w województwie tarnowskim. Od zachodu graniczy z województwem małopolskim. Jak można zaobserwować na poniższej mapce dominującą specyfiką gminy jest jej rolniczy charakter, który ulega pewnym przekształceniom związanym z suburbanizacją Mielca oraz funkcjonowaniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro – Park Mielec.

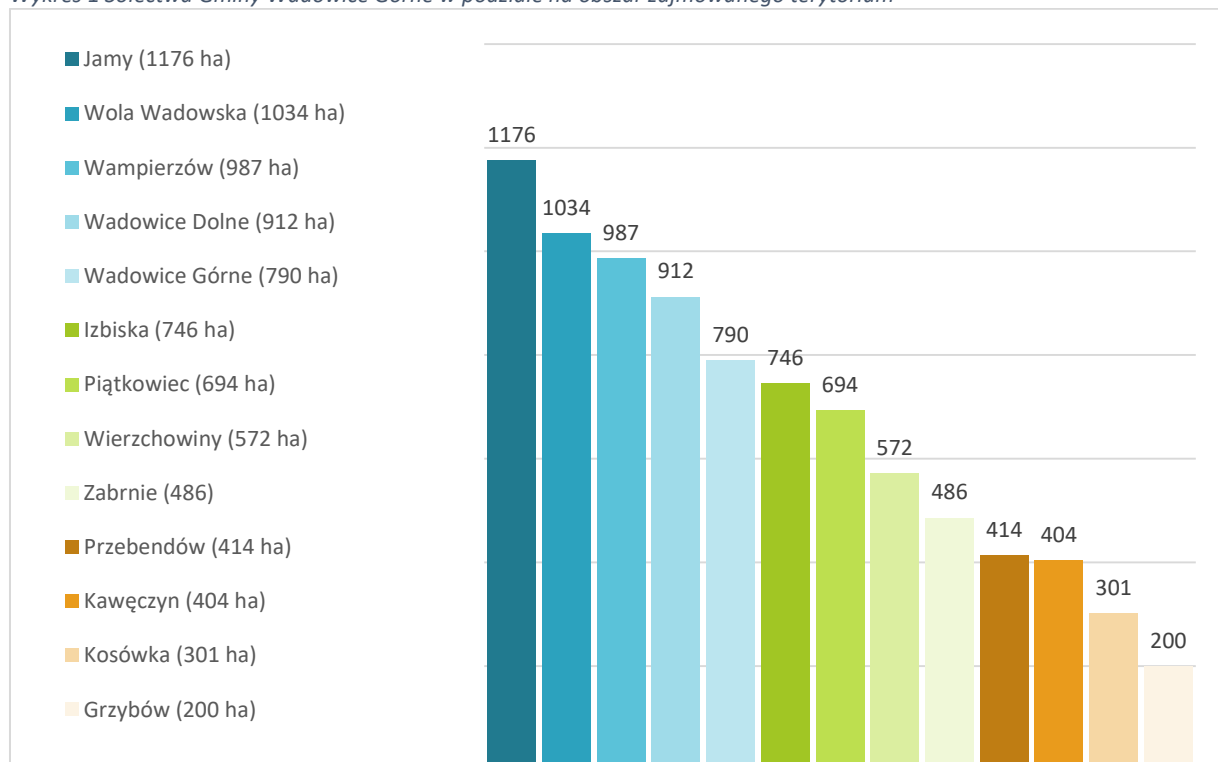

Na terenie gminy znajduje się 13 sołectw:

Grzybów	Kosówka	Wadowice Dolne	Wierzchowiny
Izbiska	Piątkowice	Wadowice Górne	Wola Wadowska
Jamy	Przebendów	Wampierzów	Zabrze
Kawęczyn			

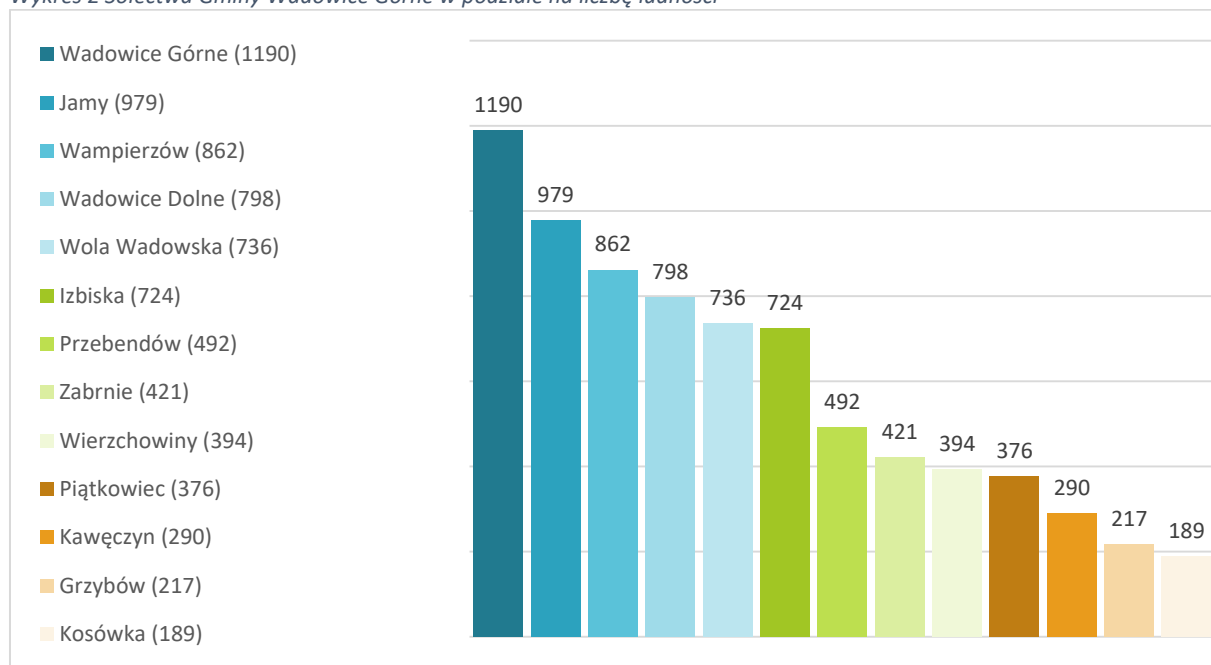
Poniżej, przedstawiono poszczególne sołectwa uszeregowane w kolejności zajmowanego obszaru [w ha] oraz liczby ludności [os.].

Wykres 1 Sołectwa Gminy Wadowice Górne w podziale na obszar zajmowanego terytorium

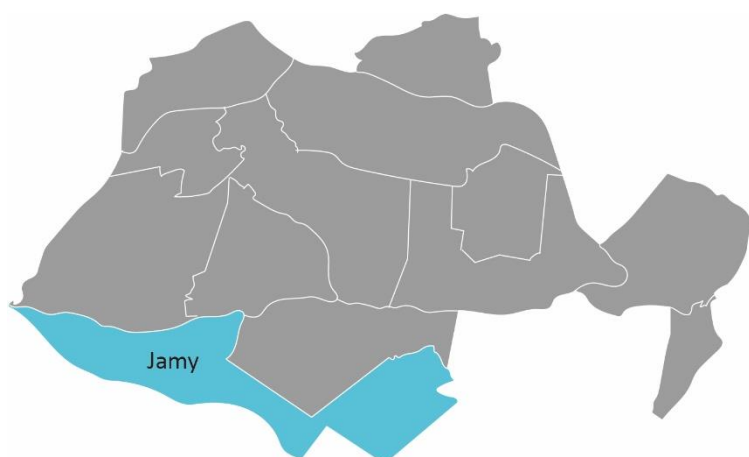
Źródło: Raport o stanie Gminy Wadowice Górne za rok 2018

Wykres 2 Sołectwa Gminy Wadowice Górne w podziale na liczbę ludności

Źródło: Raport o stanie Gminy Wadowice Górne za rok 2018

Na następnych stronach znajduje się krótka charakterystyka poszczególnych sołectw.

SOŁECTWO JAMY

Liczba ludności	979
Powierzchnia	1 176 ha
Sołtys	Anna Szendoł
SIMC	0834745

Jamy, sołectwo leżące w południowo-zachodniej części gminy, na pograniczu województwa podkarpackiego i małopolskiego. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 227 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi funkcjonuje ośmioklasowa szkoła podstawowa. W roku 2020, w ramach podnoszenia jakości kształcenia wdrożono inwestycję związaną z budową sali gimnastycznej. Aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna angażująca się w działania ratowniczo-gaśnicze jak również w życie społeczno-kulturalne wsi. Ochotnicza Straż Pożarna dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem ratowniczym, łącznie z samochodem marki Renault. Jamy, od 1916 r. stanowią samodzielną Parafię Rzymskokatolicką pod wezwaniem Świętego Augustyna Biskupa. Przy Parafii funkcjonuje cmentarz parafialny. Do rejestru zabytków nieruchomości województwa podkarpackiego wpisany jest obiekt kościoła jak również park podworski „Przybysz”, związany z początkami Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Wadowice Górne ujęty jest również cmentarz choleryczny. Przez miejscowość przepływa rzeka Jamnica. W obrębie miejscowości występują duże kompleksy leśne.

Nazwy przysiółków: Granica, Małe Jamy, Przybysz, Wielkie Jamy, Zabłocie, Za Lasem.

Na zdjęciach: 1: Jamy z lotu ptaka, 2: Kościół pod wezwaniem św. Augustyna Biskupa.

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja pożytku publicznego
0000017150	Ochotnicza Straż Pożarna w Jamach	Jamy	Nie

SOŁECTWO WOLA WADOWSKA

Liczba ludności	736
Powierzchnia	1 034 ha
Sołtys	Jan Puła
SIMC	0835302

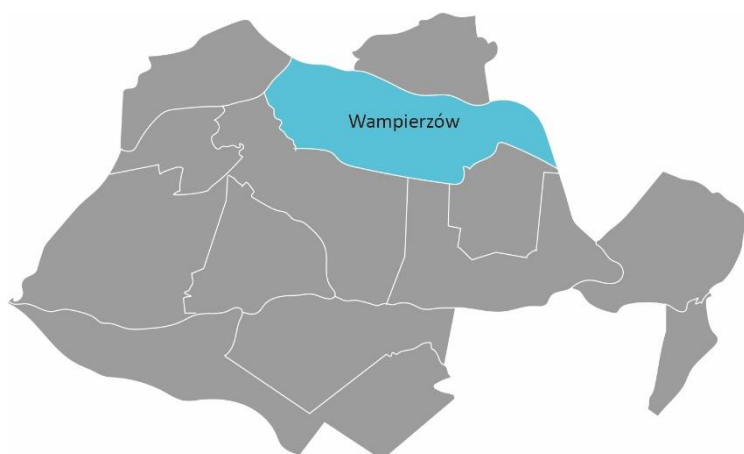
Sołectwo leżące w zachodniej części gminy, na pograniczu województwa podkarpackiego i małopolskiego. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 190 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi funkcjonuje trzyklasowa szkoła podstawowa. Tradycje szkoły budowane są wokół patrona placówki – generała Bolesława Stachonia. Patronowi placówki poświęcona jest okolicznościowa tablica umieszczona na frontonie budynku. Placówka dysponuje dobrym zapleczem do uprawiania sportu. W obrębie wsi aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna. Jednostka włączona jest do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Corocznie uczestniczy w wielu akcjach ratowniczo-gaśniczych jak również angażuje się w życie społeczne miejscowości oraz w uroczystości o charakterze religijnym, patriotycznym, itp. Druhowie dysponują Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem przeciwpożarowym. Aktywnie działa również Koło Gospodyń Wiejskich „Niezapominajka”. W obrębie wsi funkcjonuje sklep wielobranżowy. **Nazwy przysiółków:** Bór, Różnica, Włósenka.

Na zdjęciach: 1: Wola Wadowska z lotu ptaka, 2: Szkoła Podstawowa w Woli Wadowskiej.

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poz. publ.
0000079442	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Wadowskiej	Wola Wadowska	Nie
0000407513	Miejskie Stowarzyszenie Sportowe Niepełnosprawnych START w Mielcu	Wola Wadowska	Nie

SOŁECTWO WAMPIERZÓW

Liczba ludności	862
Powierzchnia	987 ha
Sołtys	Zbigniew Bierzyński
SIMC	0835153

Sołectwo leżące w północnej części gminy. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 162 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi funkcjonuje ośmioklasowa szkoła podstawowa z dobrze przygotowanym zapleczem sportowym. Aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, która angażuje się w działania ratowniczo-gaśnicze jak również życie społeczno-kulturalne wsi. Ochotnicza Straż Pożarna dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem ratowniczym, łącznie z samochodem marki Renault. Część miejscowości Wampierzów pod względem administracji Kościoła Rzymskokatolickiego włączona jest do Parafii p.w. Św. Anny w Wadowicach Górnych. Do celów kulturowych służy Kaplica pod wezwaniem Świętego Wojciecha. W obrębie miejscowości znajduje się ujęcie wody pitnej obsługiwane przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Wadowicach Górnych, zabezpieczające dostawy wody pitnej dla mieszkańców gminy. Aktywnie działa Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Wampierzów „Feniks” animujący lokalną społeczność do aktywności kulturalno-oświatowej, reprezentujący również Gminę Wadowice Górne podczas uroczystości o charakterze ponadgminnym.

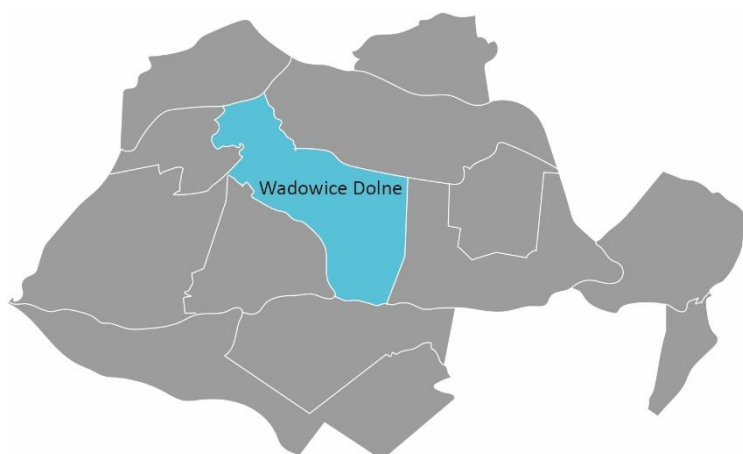
Nazwy przysiółków: Błonie, Borowina, Budzyń, Cegielnia, Podbudzynie, Zagrody.

Na zdjęciach: 1: Wampierzów z lotu ptaka, 2: Kaplica pw. Świętego Wojciecha w Wampierzowie

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poż. publ.
0000017359	Ochotnicza Straż Pożarna w Wampierzowie	Wampierzów	Nie
0000407513	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wampierzów FENIKS	Wampierzów	Nie

SOŁECTWO WADOWICE DOLNE

Liczba ludności	798
Powierzchnia	912 ha
Kod pocztowy	Janina Midura
SIMC	835006

Sołectwo leżące w centralnej części gminy. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 202 podmioty gospodarcze. Na terenie wsi funkcjonuje ośmioklasowa szkoła podstawowa, do której uczęszczają dzieci z Wadowic Dolnych, Woli Wadowskiej, Zabrnia, Wampierzowa oraz Wierzchowin. Szkoła dysponuje halą sportową oraz wielofunkcyjnym boiskiem o sztucznej nawierzchni. W centrum miejscowości zlokalizowana jest siedziba Samorządowego Ośrodka Kultury i Rekreacji Gminy Wadowice Górne. Miejscowość jest siedzibą Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem Świętego Franciszka z Asyżu. Kościół Parafialny wpisany jest do rejestru zabytków. Aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, włączająca się w działania ratowniczo-gaśnicze jak również życie społeczno-kulturalne miejscowości. Ochotnicza Straż Pożarna dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem ratowniczym, łącznie z dwoma samochodami ratowniczo-gaśniczymi. Druhowie rokrocznie włączają się w organizację Finału wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Aktywnie działa Stowarzyszenie Kobiet w Wadowicach Dolnych „Jutrzenka”, Stowarzyszenie Folklorystyczne Wadowiaczy. W obrębie wsi funkcjonuje schronisko dla zwierząt „Czekadełko”. Przez miejscowość przepływa Potok Zgórski.

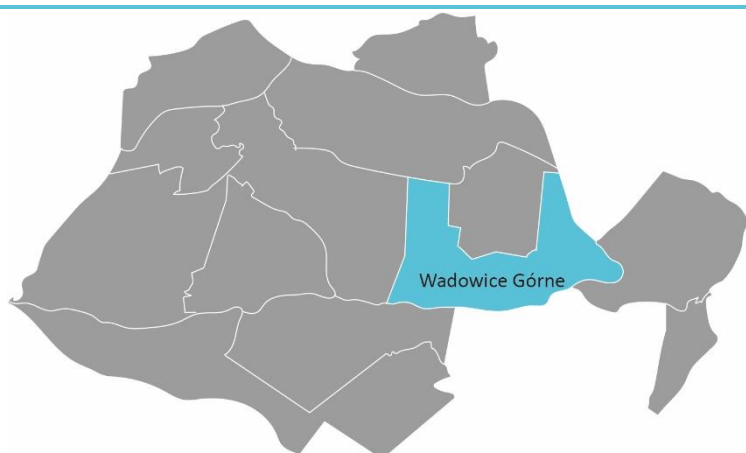
Nazwy przysiółków: Apolinary, Dożywocie, Kopacz, Kopaniny, Łąki, Podkościele, Wałek, Zarzecze, Żdzoga.

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poż. publ.
0000072764	Ochotnicza Straż Pożarna w Wadowicach Dolnych	Wadowice Dole	Nie
0000348077	Stowarzyszenie Kobiet w Wadowicach Dolnych „Jutrzenka”	Wadowice Dolne	Nie
0000779249	Fundacja Animals Pura Vida	Wadowice Dolne	Nie
0000816252	Stowarzyszenie zwykłe SOS KOTY Mielec	Wadowice Dolne	Tak
0000627692	Stowarzyszenie Folklorystyczne Wadowiaczy	Wadowice Dolne	Nie

Na zdjęciach: 1: Wadowice Dolne z lotu ptaka, 2: Kościół pod wezwaniem św. Franciszka z Asyżu
3. Szkoła Podstawowa im. ks. Józefa Początko.

SOŁECTWO WADOWICE GÓRNE

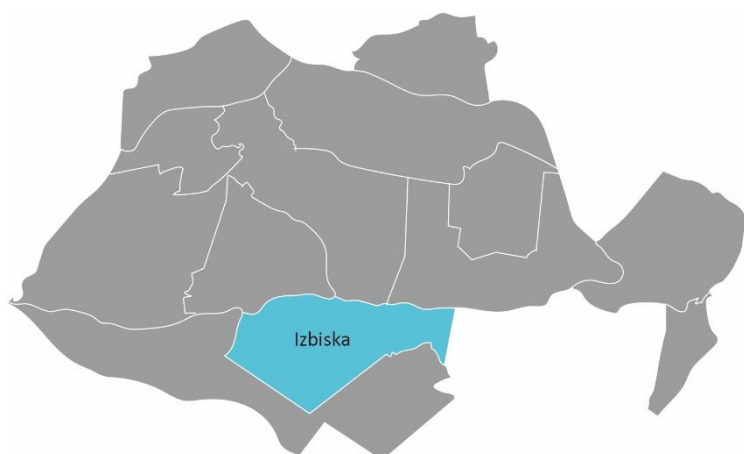
Liczba ludności	1190
Powierzchnia	790 ha
Sołtys	Jan Kiełbasa
SIMC	835006

Sołectwo leżące w centralnej części gminy. Siedziba gminy. Miejscowość skupia większość usług komunalnych gminy. Obok budynku administracyjnego Urzędu Gminy, w Wadowicach Górnych zlokalizowany jest Posterunek Policji, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Biocen”, placówka Poczty Polskiej (obsługująca również część gminy Radomyśl Wielki), oddział Banku Spółdzielczego Rzemiosła w Krakowie, placówka Banku Spółdzielczego w Radomyślu Wielkim, Gminna Spółdzielnia. W Wadowicach Górnych skupiony jest również przemysł, w tym Zakłady Mięsne Dobrowolscy, które zatrudniają ponad 600 pracowników, firma STALMAX, firma GUMOTIV, placówki handlowe, w tym

wielobranżowe, stacja paliw, Domy Weselne „Astoria”, piekarnia. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 339 podmiotów gospodarczych. Wadowice Górne stanowią samodzielną Parafię Rzymskokatolicką pod wezwaniem Świętej Anny. Miejskowy kościół wpisany jest do rejestru zabytków. Na terenie wsi funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny, w ramach, którego działa ośmioklasowa szkoła podstawowa oraz Publiczne Przedszkole. W budynku szkoły podstawowej działa Publiczny Żłobek. Aktywnie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna (włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego), angażując się w działania ratowniczo-gaśnicze jak również życie społeczno-kulturalne wsi. Dynamicznie działają organizacje pozarządowe: „Nasze Wadowice”, Klub Gier Logicznych „Szarotka”, Towarzystwo Historyczno-Regionalne w Wadowicach Górnych, Ludowy Klub Sportowy „Piaś” Wadowice Górne dysponujący boiskiem sportowym oraz Gminny Klub Tenisa Stołowego „Astoria” Wadowice Górne. Przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym działa boisko wybudowane w ramach programu Orlik’2012. W budynku administracyjnym Urzędu Gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Swoje biuro posiada Spółka Wodna oraz Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

Na zdjęciach: 1: Kościół Św. Anny, 2: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wadowicach Górnych.

SOŁECTWO IZBISKA

Liczba ludności	724
Powierzchnia	746 ha
Sołtys	Lasek Grzegorz
SIMC	0834700

Sołectwo leżące w południowej części gminy. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 135 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi funkcjonuje ośmioklasowa szkoła podstawowa. Aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, która dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem ratowniczym, łącznie z samochodem marki Opel Movano. Aktywnie działa Stowarzyszenie Pokolenia.

Nazwy przysiółków: Budy, Zapole.

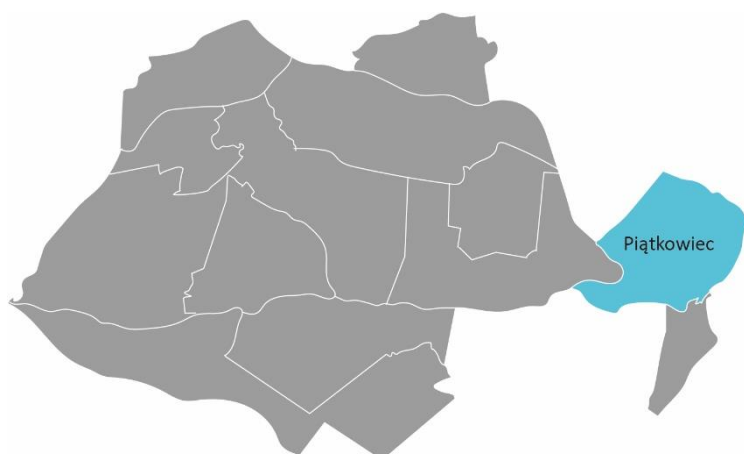
Na terenie sołectwa znajdują się: Ochotnicza Straż Pożarna, Szkoła Podstawowa, Dom Strażaka, filia Gminnej Biblioteki Publicznej, Stowarzyszenie "Pokolenia".

Na zdjęciach: 1: Szkoła Podstawowa w Izbiskach, 2. Izbiska z lotu ptaka

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poż. publ.
0000072764	Ochotnicza Straż Pożarna w Izbiskach	Izbiska	Nie
0000348077	Stowarzyszenie Pokolenia	Izbiska	Nie

SOŁECTWO PIĄTKOWIEC

Liczba ludności	376
Powierzchnia	694 ha
Sołtys	Krawiec Ewa
SIMC	0834917

Sołectwo leżące na pograniczu gminy Wadowice Górne oraz gminy wiejskiej Mielec. Charakterystycznym elementem sołectwa jest duży kompleks leśny zlokalizowany w jego obrębie. Przez sołectwo przebiega odcinek drogi wojewódzkiej Mielec – Lisia Góra. Na terenie wsi znajduje się Dom Ludowy. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 109 podmiotów gospodarczych. Aktywnie działa Stowarzyszenie Rozwoju „Piątkowczanka”.

Nazwy przysiółków: Borowina, Wychylówka, Zwiernik

Na zdjęciach: 1: Piątkowice z lotu ptaka, Kapliczka z figurką Chrystusa Frasobliwego w Piątkowcu, 3. Leśna ścieżka w Piątkowskim lesie – chętnie odwiedzana przez rowerzystów.

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poż. publ.
00000349170	Stowarzyszenie rozwoju PIĄTKOWCZANKA	Piątkowice	Nie

SOŁECTWO WIERZCHOWINY

Liczba ludności	394
Powierzchnia	572 ha
Sołtys	Guła Antoni
SIMC	0835236

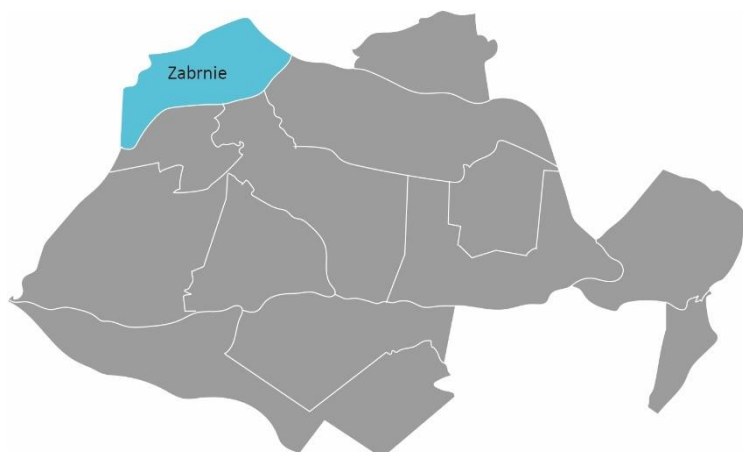
Sołectwo leżące w centralnej części gminy. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 56 podmiotów gospodarczych. Aktywnie działa Koło Gospodyń Wiejskich. Na terenie sołectwa zlokalizowany jest Dom Ludowy, obok którego umiejscowiony jest pomnik poświęcony poległym za Ojczyznę w latach 1939-1945. Pomnik zwieńczony jest krzyżem i miniaturą samolotu, a poświęcony jest między innymi gen. pil. Bolesławowi Stachoniowi, który zginął w 1941 roku nad Holandią oraz ks. Stanisławowi Syprowi - kapelanowi Wojska Polskiego, zamordowanemu w Dachau.

Nazwy przysiółków: Fosa, Kądzelnia, Pastwiska, Piachy, Podrzecze, Smyków.

Na zdjęciach: 1: Wierzchowiny z lotu ptaka, 2. Mini kościół, 3. Wotywna figura Chrystusa, 4. Pomnik w Hołdzie Poległym za Ojczyznę - 1939 – 1945.

SOŁECTWO ZABRZIE

Liczba ludności	421
Powierzchnia	486 ha
Sołtys	Skrzeczyńska Katarzyna
SIMC	0835354

Sołectwo leżące w północno-zachodniej części gminy, na pograniczu województwa podkarpackiego i małopolskiego. Miejscowość o typowo rolniczym charakterze. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 108 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi funkcjonuje trzyklasowa szkoła podstawowa. Do dyspozycji mieszkańców jest Dom Ludowy. Na pograniczu sołectw Zabrze i Kosówka przepływa rzeka Breń, która stanowi istotne zagrożenie powodziowe.

Nazwy przysiółków: Cegielnia, Józefów, Kazale.

Na zdjęciach: 1: Zabrze z lotu ptaka, 2. Szkoła Podstawowa w Zabrze

SOŁECTWO PRZEBENDÓW

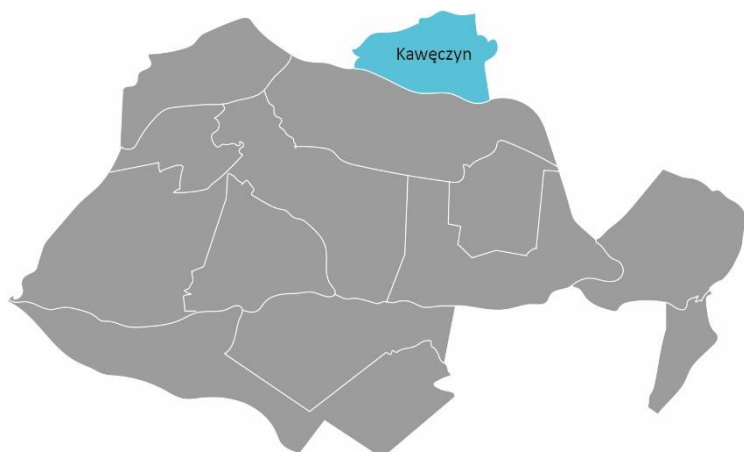
Liczba ludności	492
Powierzchnia	414 ha
Sołtys	Walczak Jan
SIMC	0834952

Miejscowość położona w centralnej części gminy. W Bazie Internetowej wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 122 podmiotów gospodarczych. Z racji położenia geograficznego – styk sołectw Przebendów-Wadowice Górne-Wampierzów, a tym samym korzystania z wspólnej przestrzeni i infrastruktury społecznej (szkoła, parafia, cmentarz) zachodzą duże interakcje na rzecz realizacji wspólnych przedsięwzięć. Na terenie miejscowości funkcjonuje siedziba Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Wadowicach Górnych oraz firma ELDRUT

Nazwy przysiółków: Bożkówka, Florówka, Lisiakówka, Podlesie.

Na zdjęciach: 1., 2.: Przebendów z lotu ptaka.

SOŁECTWO KAWĘCZYN

Liczba ludności	290
Powierzchnia	404 ha
Sołtys	Sroka Zdzisław
SIMC	0834952

Miejscowość położona w północnej części gminy. Miejscowość typowo rolnicza. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 58 podmiotów gospodarczych. W obrębie miejscowości aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, która dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym wyposażeniem ratowniczym, w tym samochodem. Aktywnie działa Stowarzyszenie Kawęczyn Łączy Pokolenia. Sołectwo pod względem administracji Kościoła Rzymskokatolickiego należy do Parafii pod wezwaniem Świętego Klemensa w Czerminie. Do celów sprawowania kultu religijnego w miejscowości funkcjonuje kaplica pw. Matki Bożej Pocieszycielki Strapionych. W ramach upowszechniania sportu działa Ludowy Klub Sportowy „Plon” Kawęczyn, który dysponuje boiskiem sportowym oraz Koło Gospodyń Wiejskich.

Nazwy przysiółków: Chmary, Stary Kawęczyn, Swoły.

Na zdjęciach: 1. Kawęczyn z lotu ptaka, 2. Kaplica kościelna, 3. OSP Kawęczyn.

Poniżej, dane z Krajowego Rejestru Sądowego:

Numer	Nazwa	Miejscowość	Organizacja poż. publ.
0000016967	Ochotnicza Straż Pożarna w Kawęczynie	Kawęczyn	Nie
0000356038	Stowarzyszenie Kawęczyn łączy pokolenia	Kawęczyn	Nie

SOŁECTWO KOSÓWKA

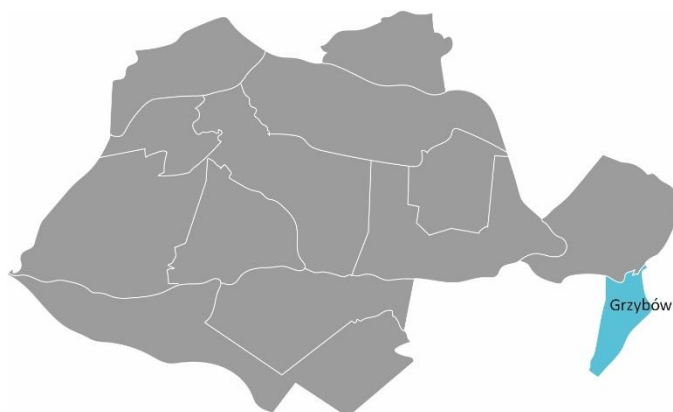
Liczba ludności	189
Powierzchnia	301 ha
Sołtys	Czech Władysław
SIMC	0834870

Miejscowość położona w północno-zachodniej części gminy. Miejscowość typowo rolnicza. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 35 podmiotów gospodarczych. Na terenie wsi aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, dysponująca Domem Strażaka oraz podstawowym sprzętem ratowniczym, w tym samochodem.

Nazwy przysiółków: Kozienice, Wał, Żabiniec.

Na zdjęciach: 1. Kosówka z lotu ptaka, 2. OSP Kosówka

SOŁECTWO GRZYBÓW

Liczba ludności	217
Powierzchnia	200 ha
Sołtys	Weryńska Jolanta
SIMC	0834662

Miejscowość położona w wschodniej części gminy na pograniczu gmin – Wadowice Górne, Radomyśl Wielki oraz Mielec (wiejska). Miejscowość z typowo rolniczej przekształca się w kompleks zabudowań jednorodzinnych. W Bazie Internetowej REGON wg stanu na dzień 17 listopada 2020 r., zarejestrowanych jest 45 podmiotów gospodarczych. Aktywnie działa Ochotnicza Straż Pożarna, która dysponuje Domem Strażaka oraz podstawowym sprzętem ratowniczym, w tym samochodem. W obrębie miejscowości funkcjonuje restauracja.

Nazwy przysiółków: Koło Błonia, Podgórze, Pod Lasem.

Na zdjęciach: 1. Grzybów z lotu ptaka, 2. Uroczystość nadania Sztandaru OSP Grzybów.

W dalszej części diagnozy umieszczono informacje na temat poszczególnych obszarów szczególnie istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy.

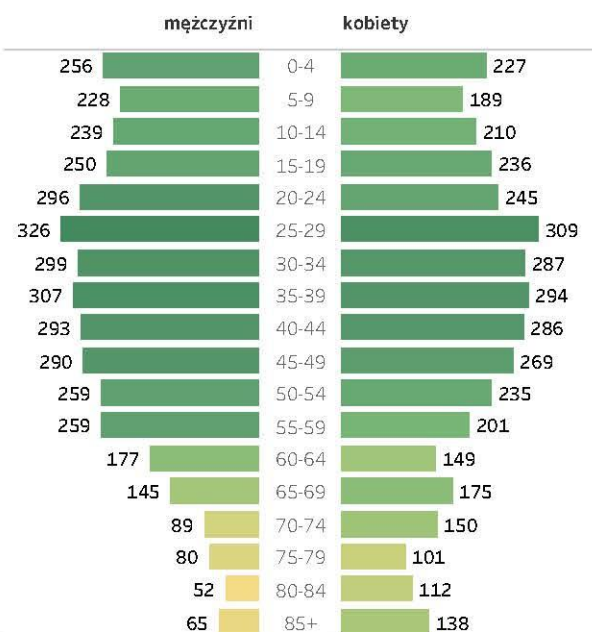
DEMOGRAFIA

Stan ludności

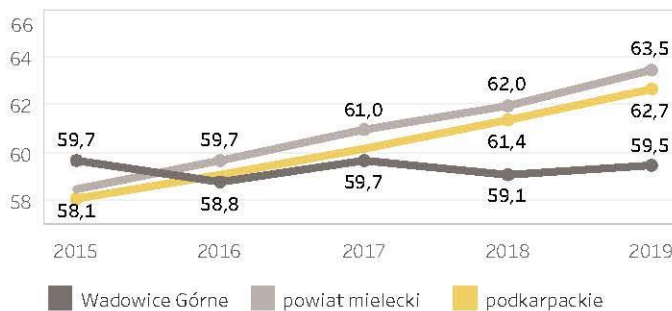

Proguza ludności

Piramida wieku i płci (2019 r.)

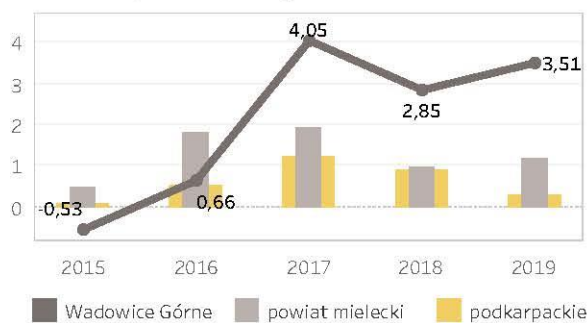
Wskaźnik Obciążenia Demograficznego ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

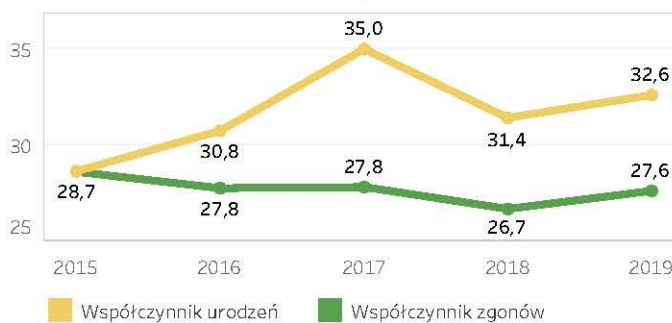
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku (2019 r.)

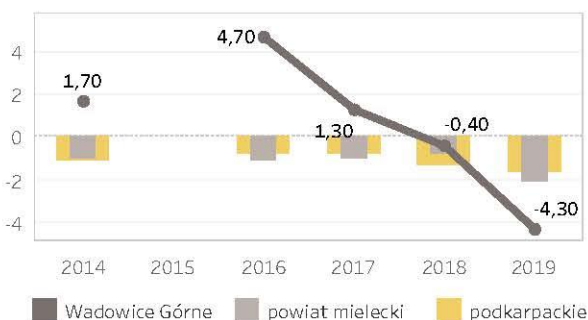
Przyrost naturalny na 1000 ludności

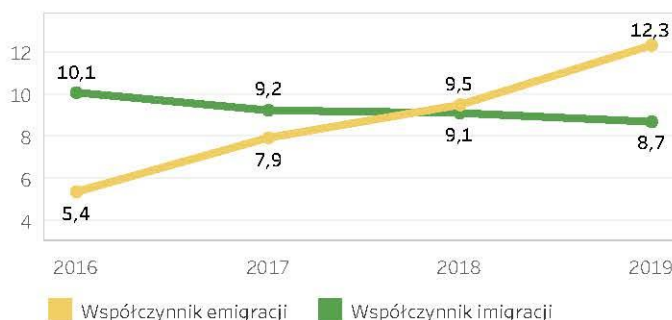
Ruch naturalny ludności

Saldo migracji na 1000 ludności

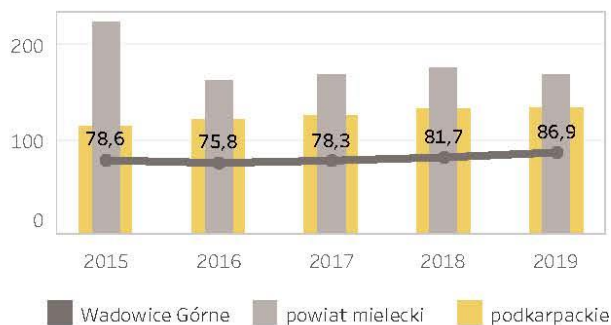

Ruch naturalny ludności

OCHRONA ŚRODOWISKA

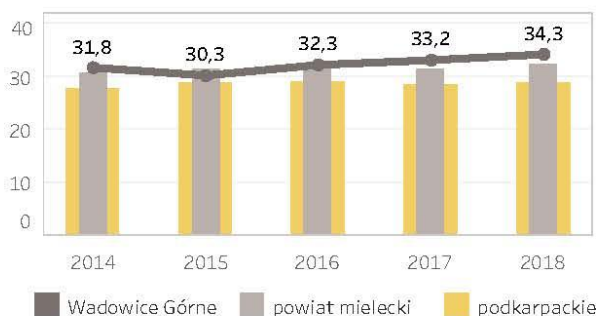
Zmieszane odpady komunalne
z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów (2019 r.)

Zużycie wody z wodociągów
na 1 korzystającego [m³]

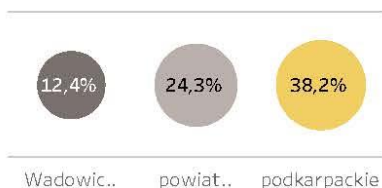

Ścieki przemysłowe i komunalne

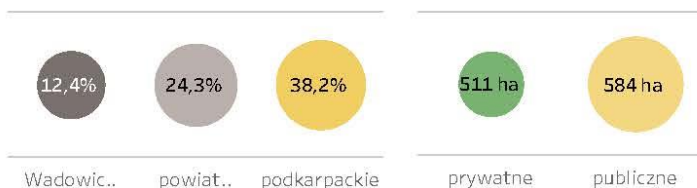
wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi

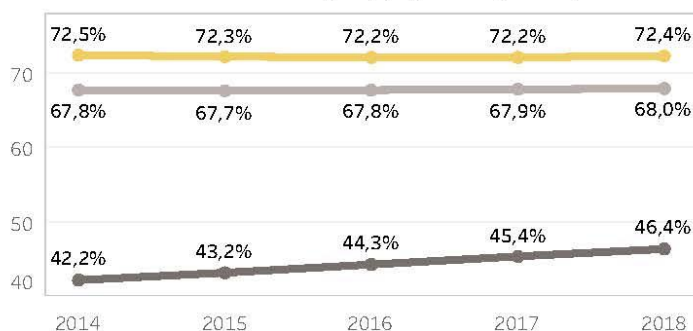
Lesistość (2019 r.)

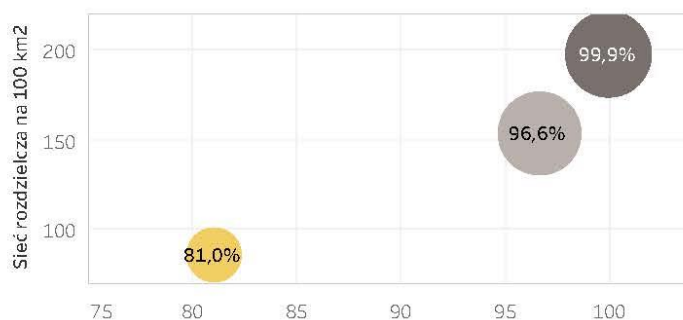
Grunty leśne (2019 r.)

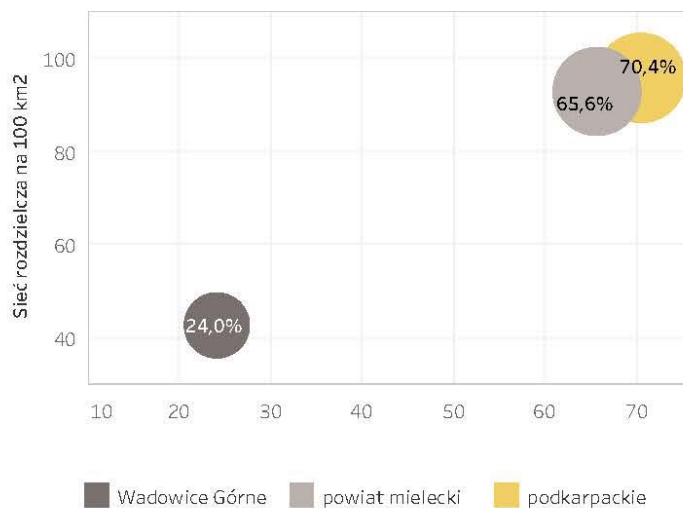
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej

Sieć wodociągowa (2018 r.)

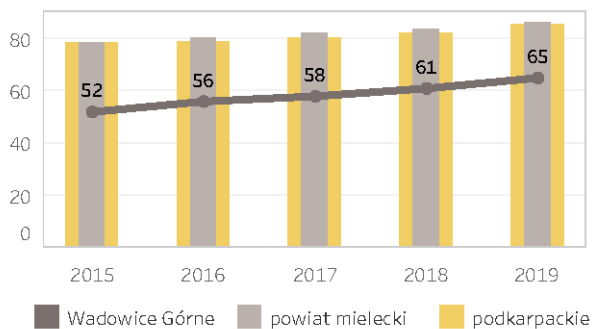

Sieć kanalizacyjna (2018 r.)

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

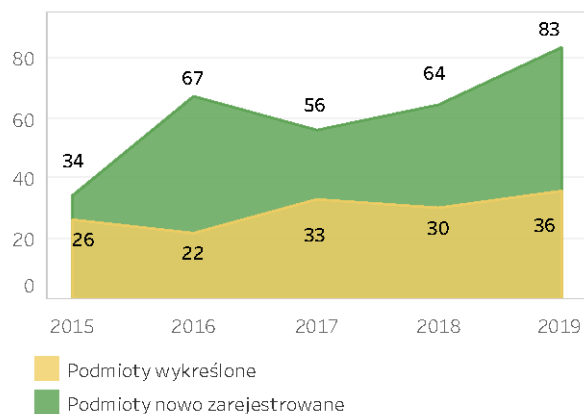
Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 1000 ludności

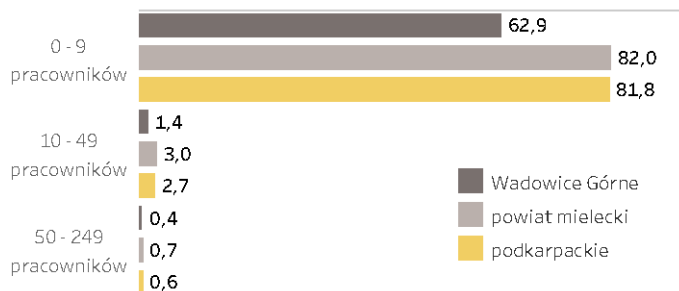
Podmioty wpisane do rejestru REGON
wg sekcji PKD 2007 (2019 r.)

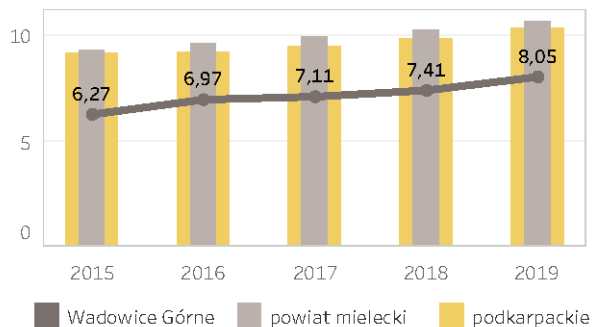
Liczba podmiotów w rejestrze REGON
na 10 000 ludności

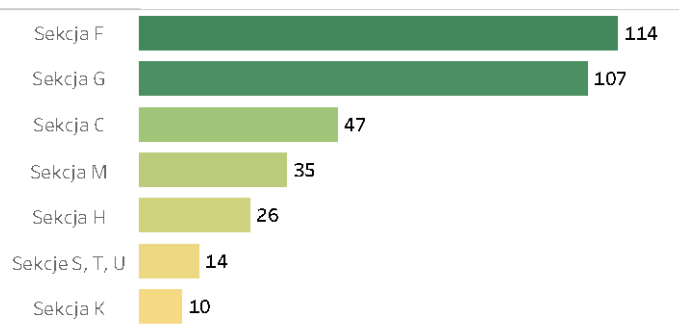
Podmioty wg klas wielkości
na 1000 mieszkańców (2019 r.)

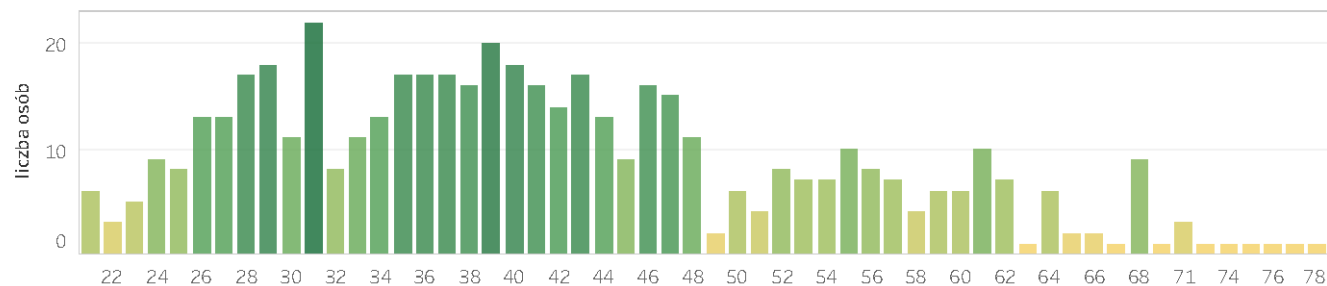
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
na 100 osób w wieku produkcyjnym

Główne sekcje PKD 2007 (2019 r.)
-osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą-

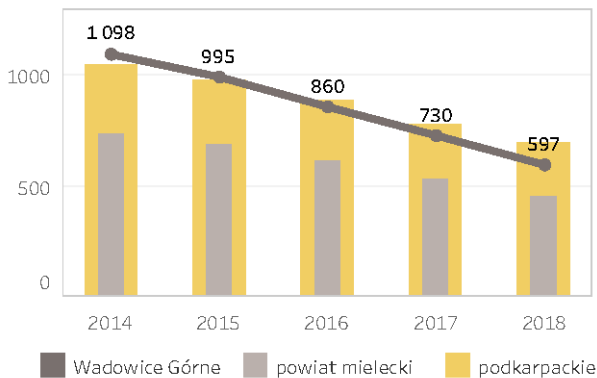
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg wieku

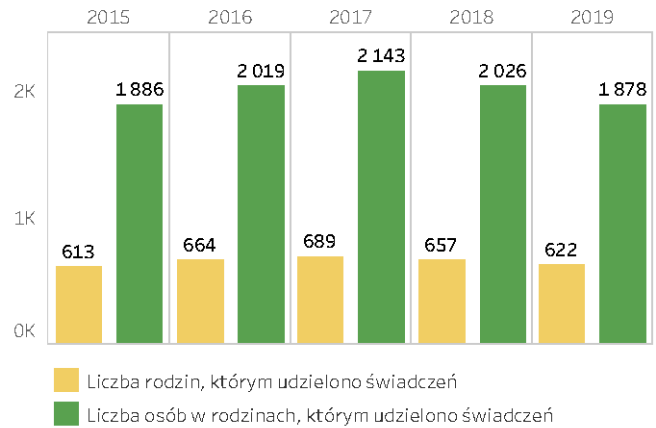

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

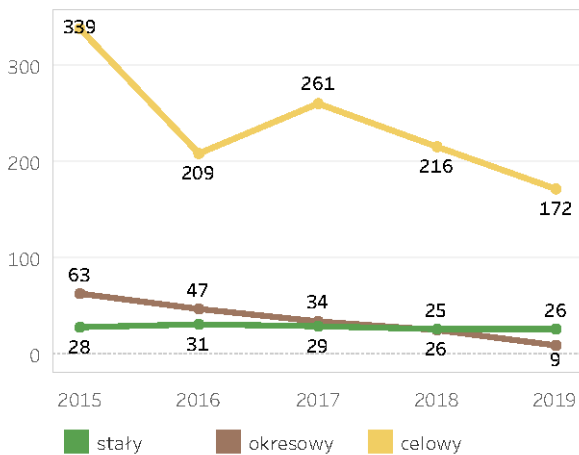
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

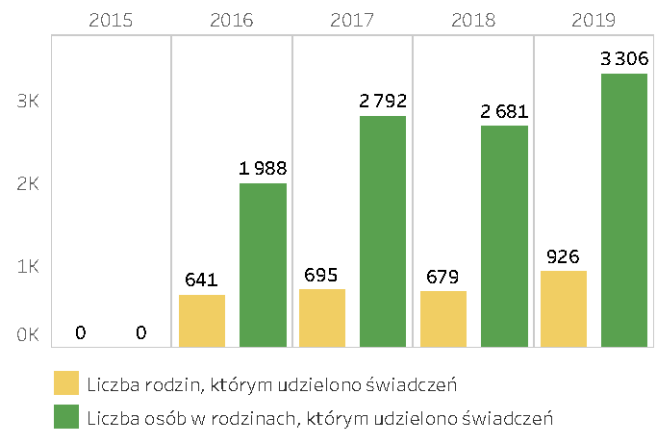
Świadczenia rodzinne

Liczba osób korzystających z zasiłków

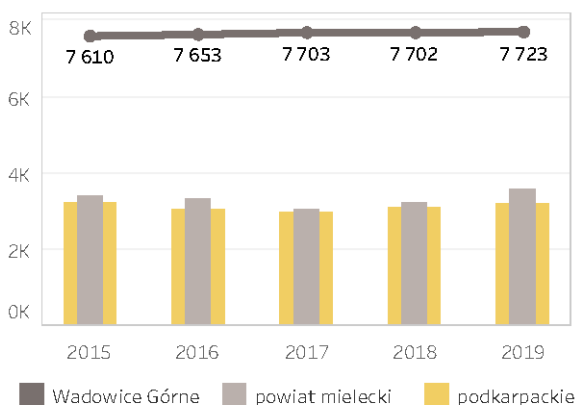
Świadczenia wychowawcze

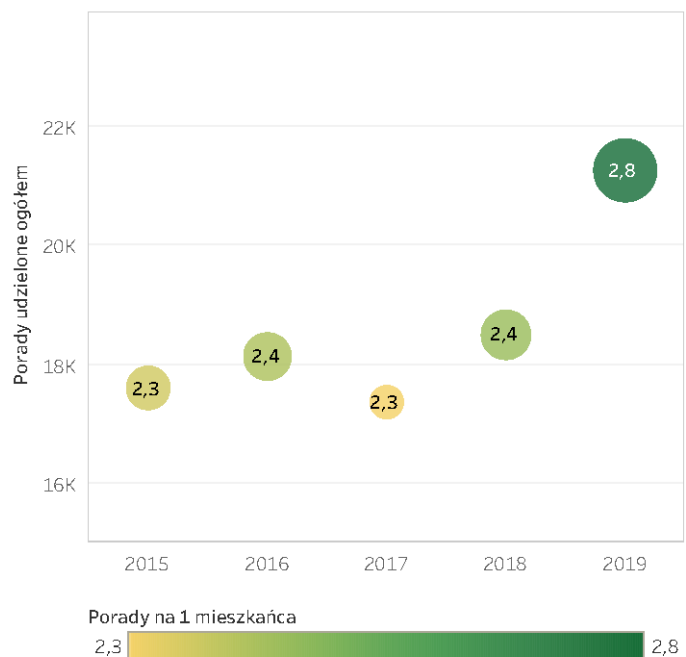
Kwota udzielonych świadczeń ogółem

Ludność na aptekę ogólnodostępną

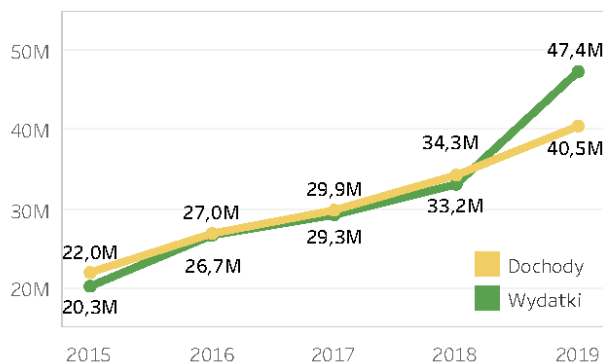

Podstawowa opieka zdrowotna

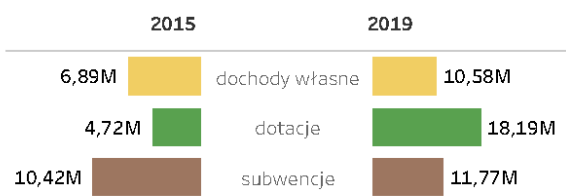

BUDŻET GMINY

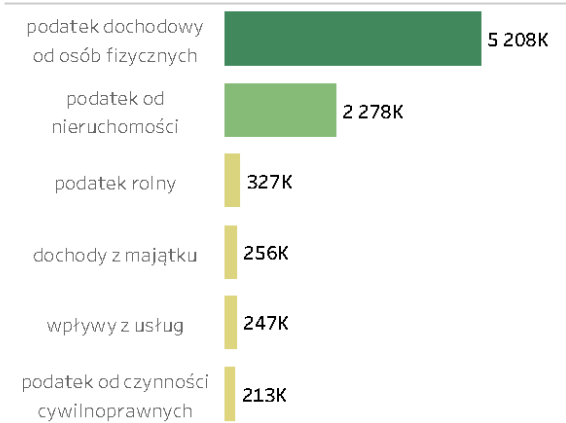
Dochody i wydatki gminy ogółem

Źródła dochodów

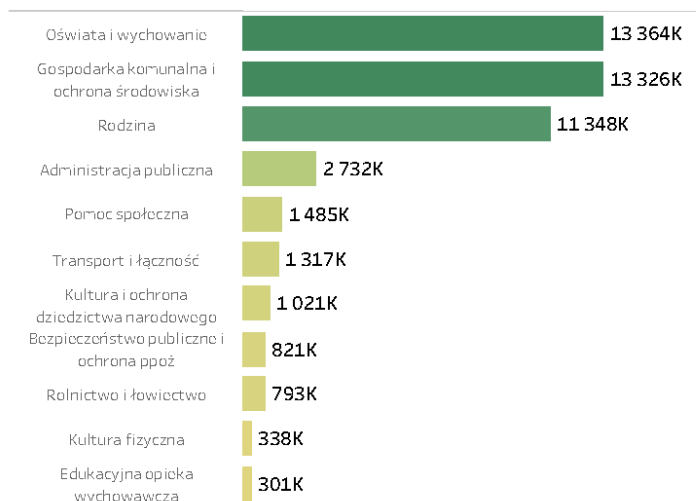

Dochody własne
-wybrane źródła w 2019 r.-

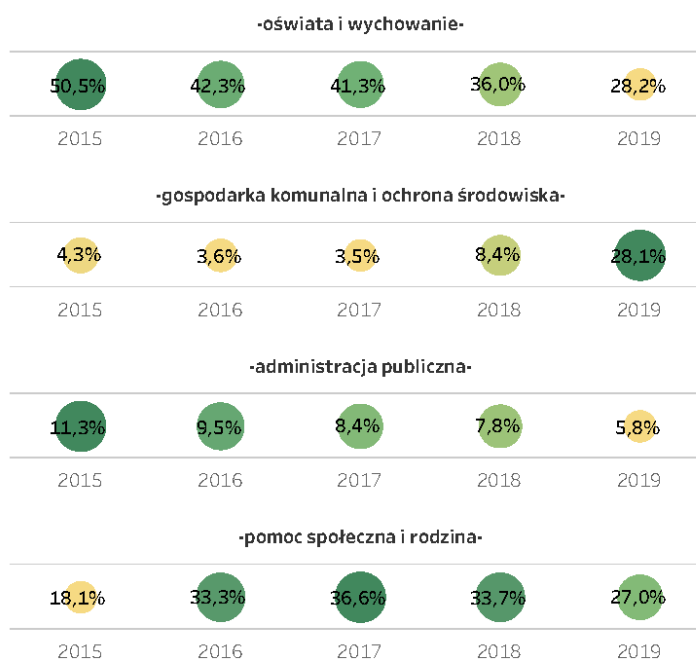

Główne wydatki

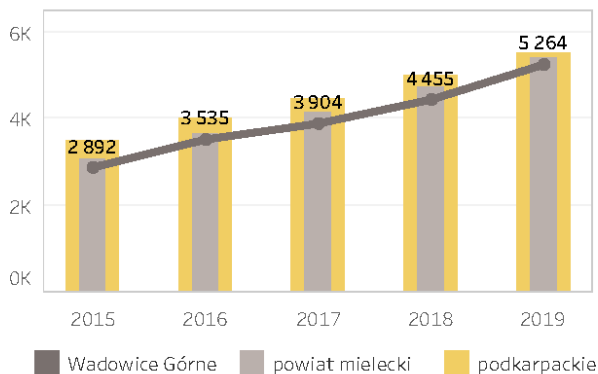
wg działów Klasyfikacji Budżetowej w 2019 r.

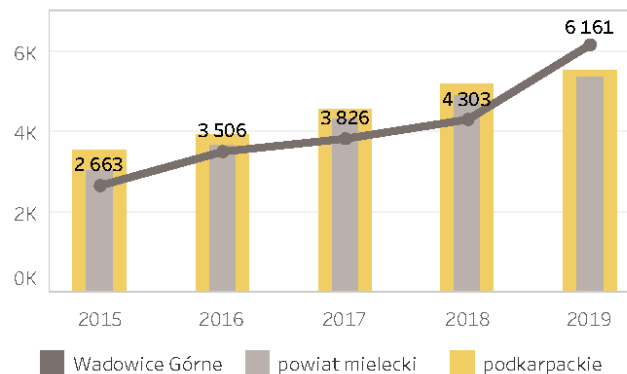
Udział wydatków w wydatkach ogółem

Dochody gminy na 1 mieszkańca

Wydatki gminy na 1 mieszkańca

Wnioski analizy danych diagnostycznych

1. W latach 2015-2020 liczba mieszkańców Wadowic Górnych wzrosła o około 2%. Prognozy wskazują, że do 2030 r. ich liczba będzie stopniowo się zwiększała i w 2030 roku będzie wynosić 8 015 (wzrost o ponad 3% w stosunku do 2020 r.). Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku na przestrzeni lat 2015-2019 nie zmienił się znacząco. Dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (62,7%), następnie osoby w wieku przedprodukcyjnym z odsetkiem 21%, co jest pozytywnym zjawiskiem w porównaniu do ogólnopolskiej tendencji związanej ze starzeniem się społeczeństwa i znacznym wzrostem udziału w strukturze wieku osób w wieku poprodukcyjnym.
2. Pozytywnym zjawiskiem jest utrzymujących się dodatni przyrost naturalny, który w przeliczaniu na 1 000 mieszkańców, wyniósł w 2019 r. – 3,51. Obserwowaną od 2016 r. niekorzystną tendencją jest negatywna zmiana w przypadku salda migracji, w 2018 r. było ujemne, co oznacza, że więcej osób opuszczało Wadowice Górne niż przyjeżdżało, rok później wartość wzrosła do -4,30, co biorąc pod uwagę istotną presję urbanizacyjną może świadczyć o niemeldowaniu się części przybywających na teren gminy.
3. Wskaźniki dotyczące udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej są wyższe w porównaniu do wartości powiatu mieleckiego i województwa podkarpackiego. Z sieci wodociągowej korzystają niemal wszyscy mieszkańcy Gminy Wadowice Górne, a sam wskaźnik kształtuje się na poziomie blisko 100%. Odwrotna sytuacja widoczna jest w przypadku korzystania z sieci gazowej (46,4%) i kanalizacyjnej (24,0%), wskaźniki są zdecydowanie niższe od wartości dla powiatu i województwa i wymagają podjęcia działań inwestycyjnych.
4. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 ludności wzrosła z 52 do 65 w 2019 r. Pozytywnym zjawiskiem jest przewaga podmiotów nowo zarejestrowanych (83 w 2019 r.) w stosunku do wyrejestrowanych (36 w 2019 r.). Wśród podmiotów wpisanych do rejestru wg sekcji, dominują podmioty z sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny, w liczbie 128. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wypada korzystanie w porównaniu do wartości dla powiatu (3,6) i województwa (3,7), dla Wadowic Górnych wskaźnik ten wynosi 4,1. W strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa, w przeważającej większości jednoosobowe działalności gospodarcze.
5. W przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności, obserwowane jest pozytywne zjawisko zmniejszającej się liczby osób korzystających z pomocy społecznej, z 1 098 w 2014 r., do 597 w 2018 r., ta tendencja zauważalna jest również w województwie podkarpackim i w powiecie mieleckim, co może być skutkiem prowadzonej polityki i Programu Rodzina 500+.

6. Wśród źródeł dochodów gminy, w 2019 r., przeważały dotacje (ponad 18 milionów), kwota subwencji wynosiła prawie 12 milionów, a dochody własne – niecałe 11 milionów. Wśród źródeł dochodów własnych gminy przeważają podatki dochodowe od osób fizycznych i podatki od nieruchomości. Główne wydatki w 2019 r. przeznaczone były na oświatę i wychowanie oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska. W 2019 roku dysproporcja między dochodami, a wydatkami gminy wzrosła w porównaniu do lat poprzednich. Ten proces ilustruje wzrost wydatków gminy na 1 mieszkańca. Do roku 2019 dochody gminy na 1 mieszkańca były wyższe niż wydatki. W 2019 r. tendencja została odwrócona, wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły o ponad 1800 zł w stosunku do 2018 r., a ich kwota w porównaniu do dochodów jest o blisko 900 zł wyższa. Zaobserwowana sytuacja świadczy o zintensyfikowaniu działań inwestycyjnych.

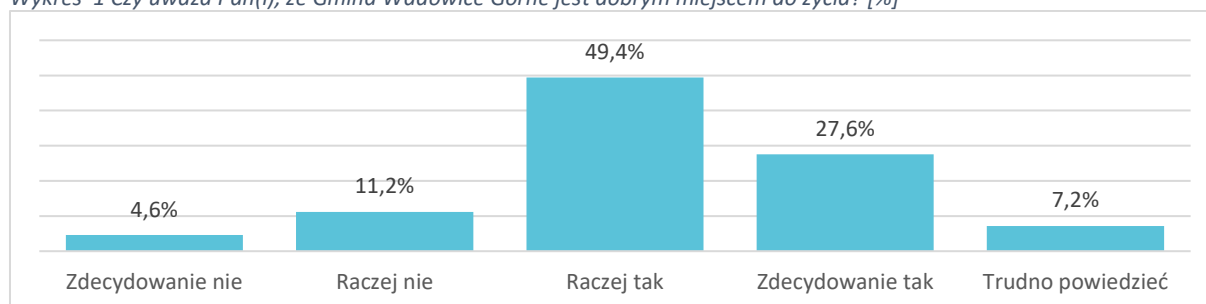
Gmina oczami mieszkańców

Przystępując do opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 przeprowadzono badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz młodzieży szkolnej. Łącznie w obu badaniach wzięło udział 172 osoby (z czego młodzież n=25). **Wyniki badania młodzieży w zakresie pytań dla niej dedykowanych zostały opisane w formie niezależnej natomiast w przypadku pytań tożsamyh w formie wyodrębnionych graficznie boksów.**

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Wadowice Górne biorąca udział w badaniu uważa, że ich miejsce zamieszkania jest dobre do życia, ponad ¾ respondentów wskazywało w tym zakresie odpowiedzi tak i raczej tak. Udział niezadowolonych respondentów oscylował na poziomie 15%, przy czym odsetek zdecydowanie niezadowolonych nie przekroczył granicy 5%.

Tylko 68% badanej populacji młodzieży deklaruje, że Gmina Wadowice górne to dobre lub bardzo dobre miejsce do życia. 24% respondentów nie wskazało precyzyjnie swojego stanowisko wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 1 Czy uważa Pan(i), że Gmina Wadowice Górne jest dobrym miejscem do życia? [%]

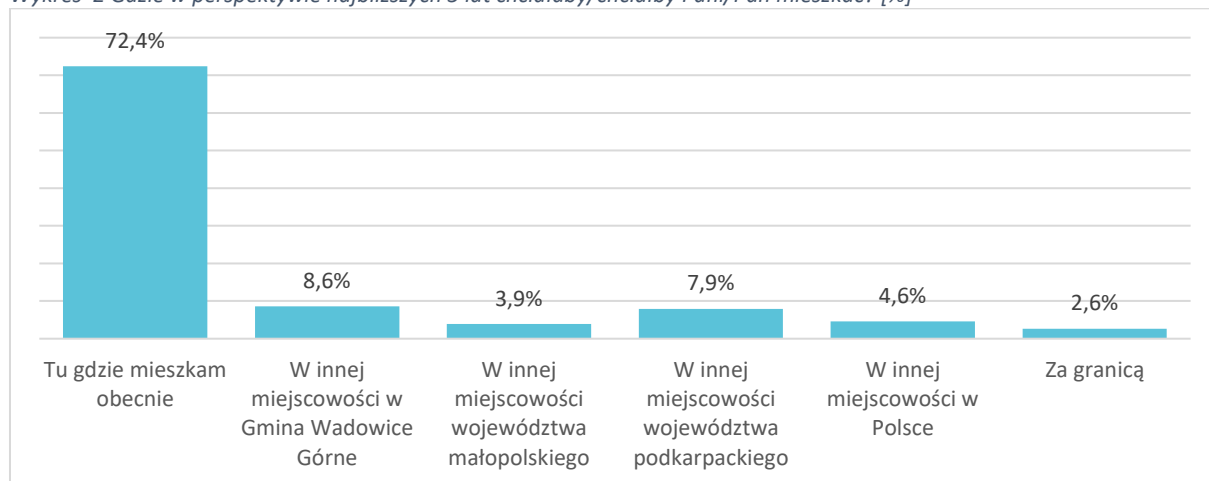

Źródło: badanie własne, n=152

Deklaracje związane z preferencjami migracyjnymi są pozytywnym odbiciem dobrych ocen gminy jako miejsca do życia. Blisko 73% badanych chce mieszkać tu gdzie obecnie. Ponadto 8,9% respondentów rozpatruje migracje w obrębie Gminy Wadowice Górne. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo małe zainteresowanie wyjazdem zagranicznym. Zwraca uwagę większe zainteresowanie migrację w kierunku województwa podkarpackiego niż małopolskiego. Może to świadczyć głównie o atrakcyjności Mielca jako istotnego ośrodka wzrostu, jak również o większej odległości gminy od większych miast z terenu Małopolski.

Tylko 44% badanej młodzieży deklaruje chęć zamieszkiwania terenu gminy w perspektywie najbliższych 5 lat. Aż 28% nie ma wyrobionego zdania na ten temat. Migracja zagraniczna jest bardzo mało popularna, deklaruje ją jedynie 4% badanych.

Wykres 2 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chcieliby/chciałby Pani/Pan mieszkać? [%]

Źródło: badanie własne, n=152

Uczestniczący w badaniu poddali ocenie katalog czynników definiowanych jako wprost wpływające na jakość życia w gminie. Najlepiej oceniane elementy jakości życia w gminie to (poniżej zsumowano zakres odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze i zaprezentowano te o udziale powyżej 50% jako szczególnie korzystne):

	Poczucie bezpieczeństwa	83%,
	Jakość powietrza	79%,
	Jakość dróg	79%,
	Dostępność szkół	76%,
	Czystość na terenie gminy	75%,
	Dostępność miejsc usługowych i handlu	72%,
	Stan techniczny oświetlenia	71%,
	Zabezpieczenie gminy przed hałasem	70%,
	Stan techniczny chodników	69%,
	Jakość obsługi w Urzędzie Gminy	66%,
	Dostępność przedszkoli	65%,
	Jakość obsługi w jednostkach gminnych	64%,
	Odbiór odpadów komunalnych	63%,
	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	52%,
	Zabezpieczenie gminy przed uciążliwościami zapachowymi (odór)	51%.

Analizując powyższe czynniki i definiując je jako mocne strony samorządu lokalnego nie budzi zaskoczenia wysoki poziom odczuwanego bezpieczeństwa, natomiast w kategorii pozytywnego zaskoczenia należy oceniać dobrze ocenianą jakość powietrza oraz infrastrukturę drogową. Ponadto na terenie gminy zabezpieczono podstawowe usługi takie jak przedszkola, szkoły czy też opieka żłobkowa. W ślad za dobrą oceną sieci dróg dobrze ocenia się również stan oświetlenia ulicznego oraz stan techniczny chodników. Korzystnym elementem jest również system gospodarowania odpadami, a tym samym w konsekwencji również czystość na terenie gminy. Ważnym atutem Gminy Wadowice

Górne jest ponadto dostęp do punktów handlowych i usługowych, jak również wysoka jakość obsługi w Urzędzie Gminy oraz gminnych jednostkach organizacyjnych.

Natomiast jako najmniej korzystne respondenci ocenili następujące czynniki (odpowiedzi źle i bardzo źle zestawione zbiorczo):

	Liczba ścieżek rowerowych	89%,
	Dostępność transportu publicznego	76%,
	Atrakcyjność turystyczna gminy	66%,
	Dostępność lokali gastronomicznych	65%,
	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	62%,
	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	62%,
	Jakość skomunikowania z większymi miastami	58%,
	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	57%,
	Oferta instytucji kultury	55%,
	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	55%.

Słabe strony Gminy Wadowice Górne można ocenić jako swoisty wymiar aspiracji wspólnoty lokalnej związanej z oczekiwaniami głównie w obszarze usług oraz wolnego czasu, czego przykładem jest chociażby negatywna ocena liczby ścieżek rowerowych. Mieszkańcy niekorzystnie oceniają ofertę kierowaną dla najmłodszych mieszkańców gminy oraz tych najstarszych. Wymiar oczekiwań to również niska ocena dostępności do lokali gastronomicznych. W kategoriach horyzontalnych należy natomiast ocenić niską atrakcyjność turystyczną, która wynika z braku istotnych walorów krajoznawczych, rozpoznawalnych zabytków dziedzictwa kulturowego czy też atrakcji turystycznych. Jako problem należy natomiast wskazać kwestię transportu publicznego i skomunikowania gminy z większymi ośrodkami, omawiane aspekty były oceniane negatywnie przez odpowiednio 76% i 58% mieszkańców Gminy Wadowice Górne.

Młodzież najlepiej ocenia: jakość dróg, jakość powietrza, poczucie bezpieczeństwa (pozytywne lub bardzo pozytywne wskazania na poziomie 75%). Wyniki te są zbliżone z wynikami zrealizowanymi w grupie dorosłych mieszkańców choć cechują się nieco mniejszym entuzjazmem badanych.

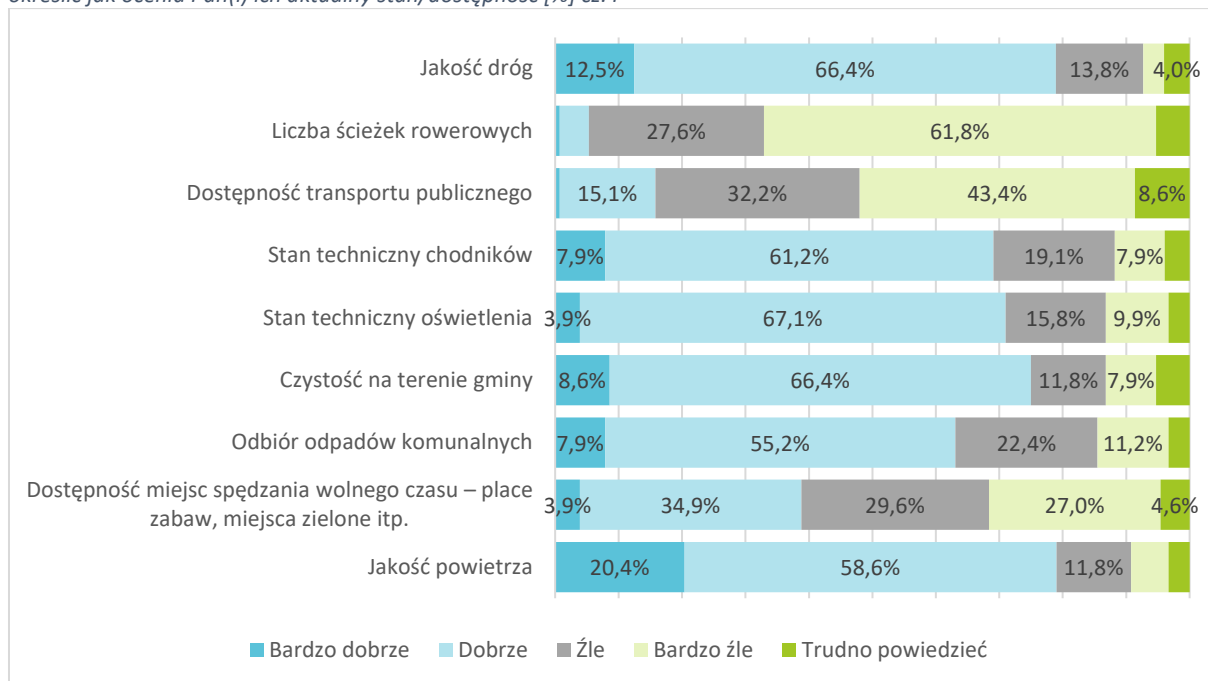
Najmniej korzystnie młodzież oceniła:

Liczba ścieżek rowerowych	72%,
Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	68%,
Jakość skomunikowania z większymi miastami	68%,
Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	68%.

Powyższe wskazuje na specyficzne potrzeby młodzieży, tym niemniej pokrywające się z odczuciami zilustrowanymi w badaniu ogólnym.

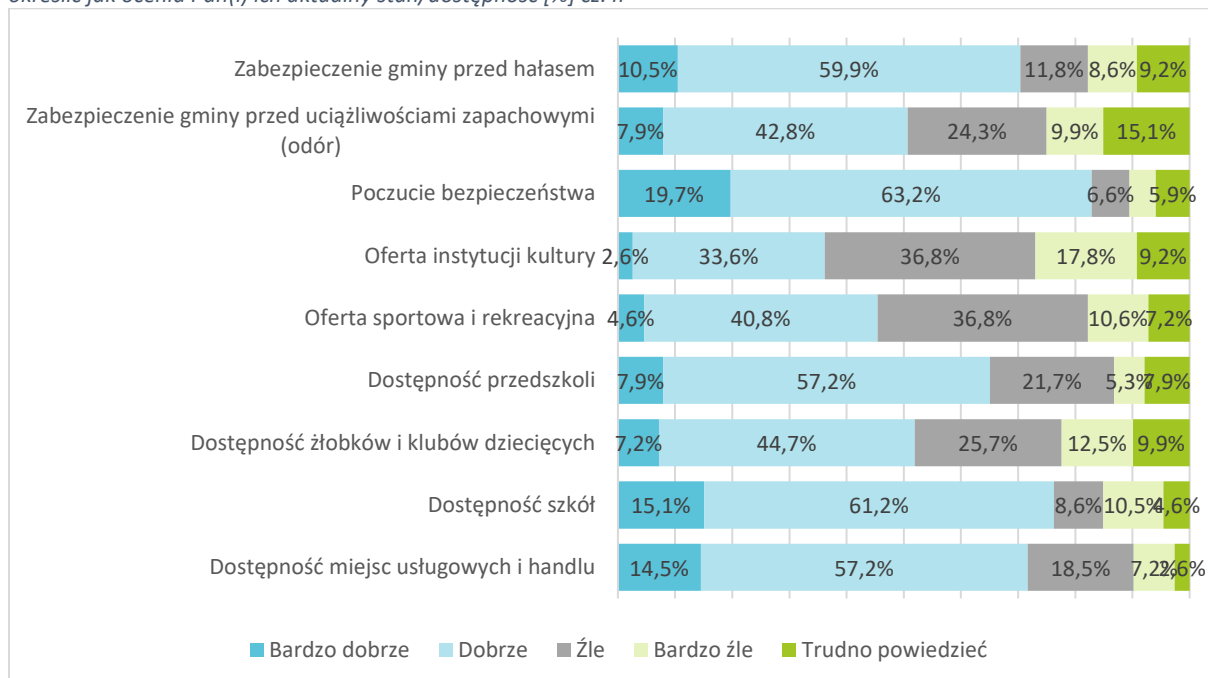
Poniżej przedstawiono szczegółowe wyniki odnoszące się do wszystkich poddanych pod ocenę kryteriów z uwzględnieniem całego spektrum odpowiedzi.

Wykres 3 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Wadowice Górne, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność [%] cz. I

Źródło: badanie własne, n=152

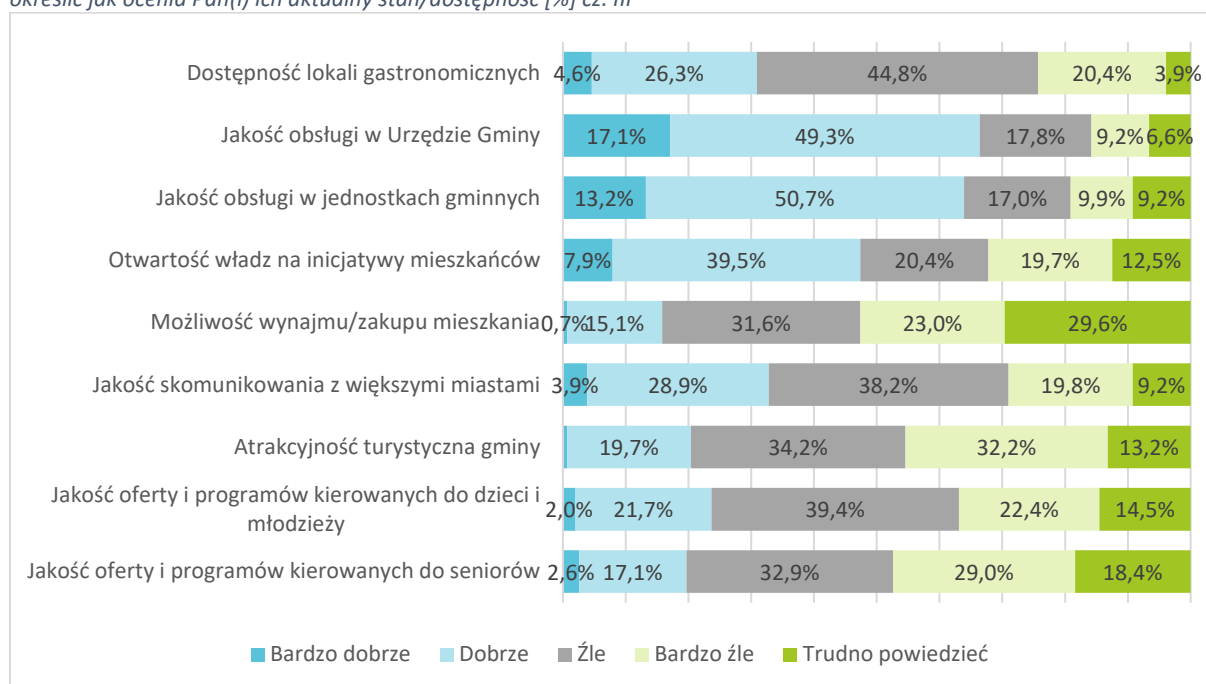
Wykres 4 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Wadowice Górne, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność [%] cz. II

Źródło: badanie własne, n=152

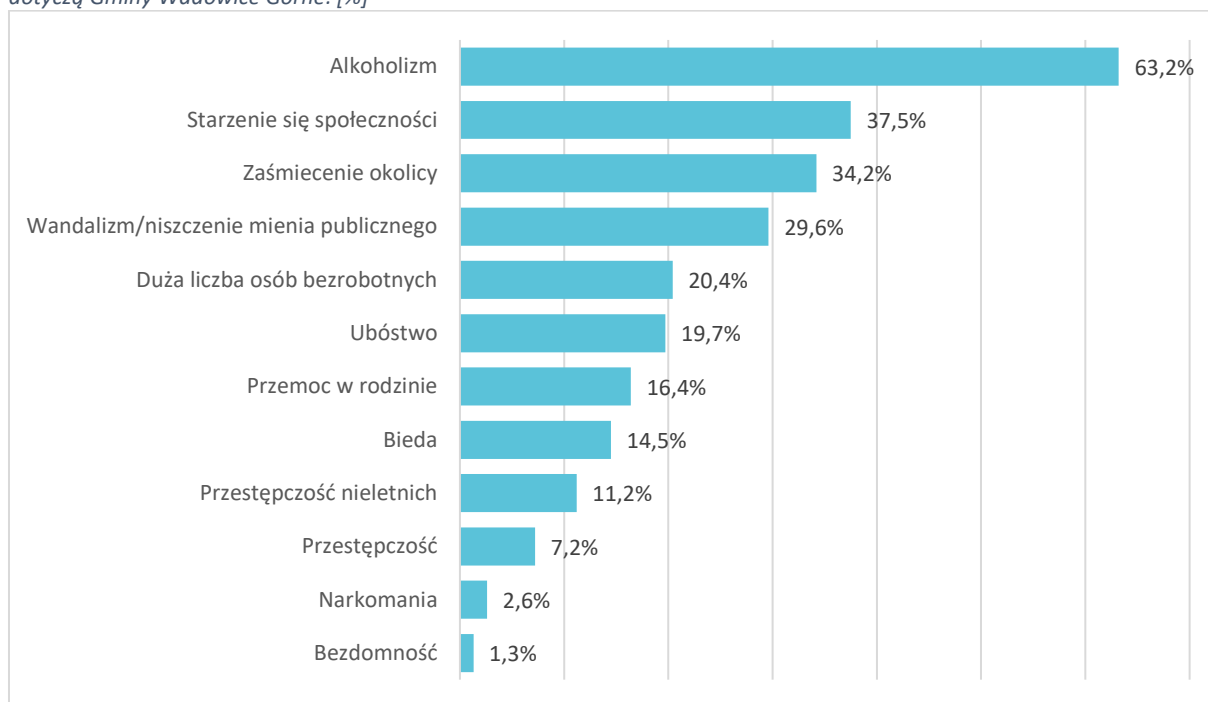
Wykres 5 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Wadowice Górne, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność [%] cz. III

Źródło: badanie własne, n=152

Samorząd gminy w zakresie swoich kompetencji zajmuje się również obszarem pomocy społecznej, jest ona szczegółowo opisana w odrębnym dokumencie – Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wadowice Górne (wpisującym się w ustalenia przedmiotowego dokumentu jako opracowania nadrzędnego). Tym samym poproszono mieszkańców o ocenę skali zjawisk społecznych. Pierwszoplanowym problemem społecznym gminy okazuje się alkoholizm, na który wskazuje 63,2% badanych. Kolejnym odczuwanym przez badanych negatywnym zjawiskiem jest starzenie się społeczności lokalnej. Wyzwania związane ze zmianami demograficznymi to te o horyzontalnym charakterze w równym stopniu dotykającym niemal cały kraj i w kontekście działań mocno obciążający gminy jako podmioty zobowiązane do zabezpieczania potrzeb seniorów i tworzenia własnych polityk senioralnych. Jako elementy pozytywne należy natomiast określić znikomy odsetek wskazań mówiących o problemach bezdomności (1,3%) czy też narkomani (2,6%).

Wykres 6 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Wadowice Górne: [%]

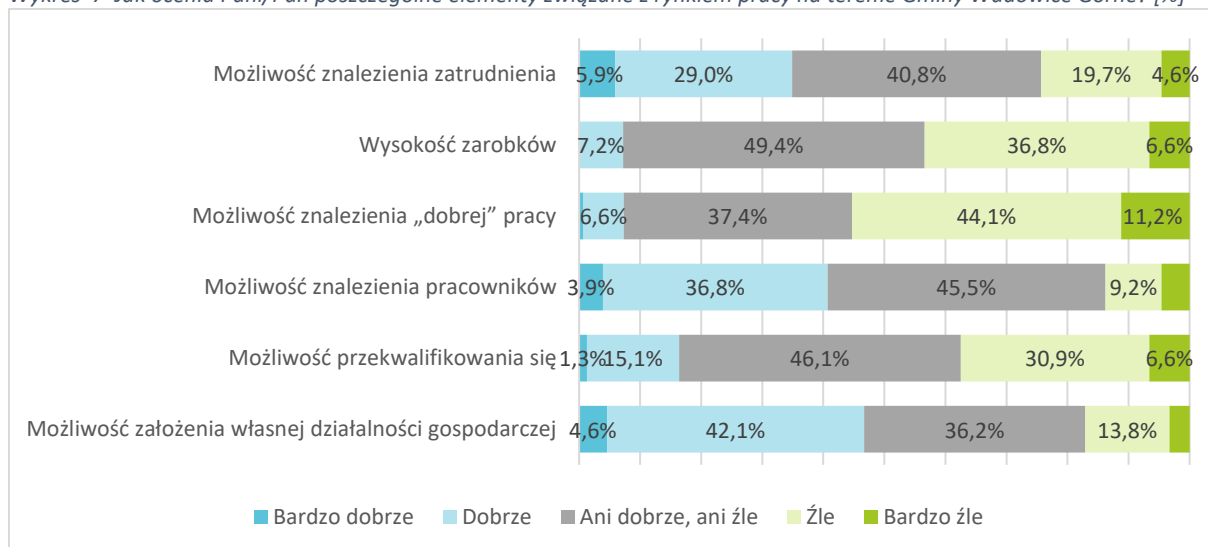

Źródło: badanie własne, n=152

W kontekście lokalnego rynku pracy jego największe bolączki to zapotrzebowanie na tzw. „dobrą pracę” (ponad 55% wskazań niekorzystnych). Drugim problemem jest natomiast niezadowalająca wysokość zarobków.

61% badanej młodzieży możliwość znalezienia dobrej pracy ocenia źle lub bardzo źle świadczy to o większym sceptycyzmie młodych mieszkańców Gminy Wadowice Górne.

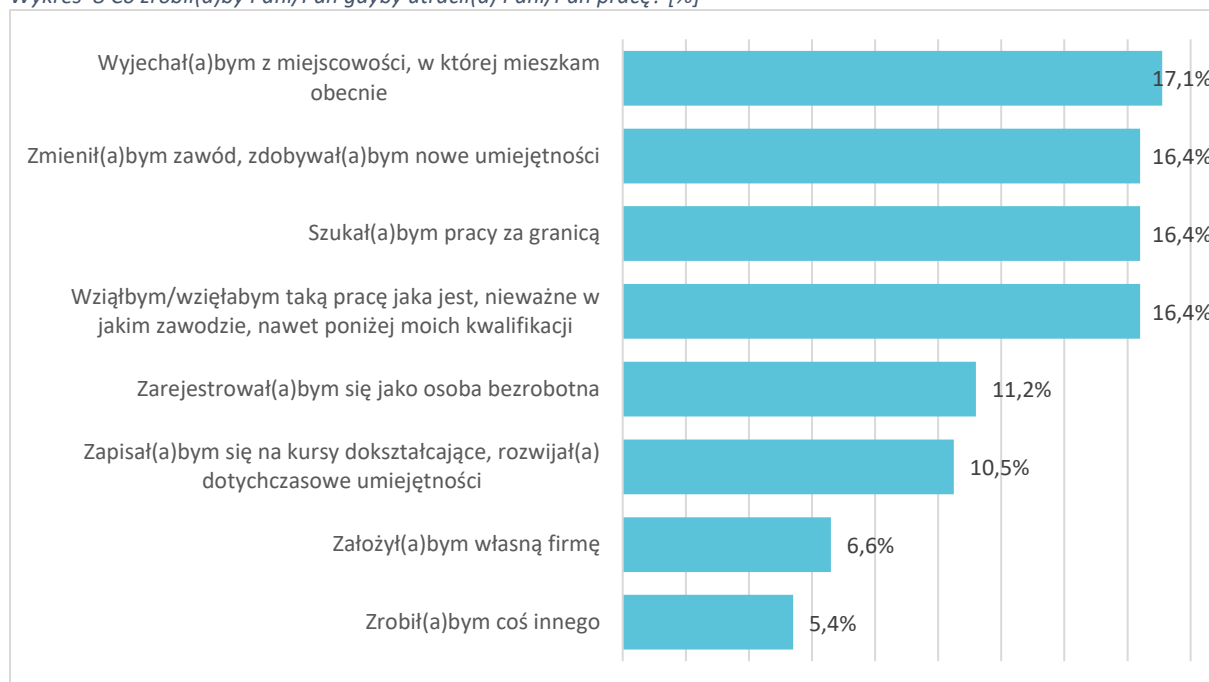
Wykres 7 Jak ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie Gminy Wadowice Górne? [%]

Źródło: badanie własne, n=152

W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie co zrobiliby w momencie utraty pracy. Największy odsetek wskazań mówi o wyjeździe ze swojej miejscowości. Wskazuje to na fakt istotnej korelacji między miejscem pracy a miejscem zamieszkania. Ponadto jako czynnik niekorzystny można ocenić poziom deklaracji mówiący o założeniu własnej działalności – wynosi on 6,6% i świadczy o stosunkowo niskim poziomie przedsiębiorczości.

Wykres 8 Co zrobił(a)by Pani/Pan gdyby utracił(a) Pani/Pan pracę? [%]

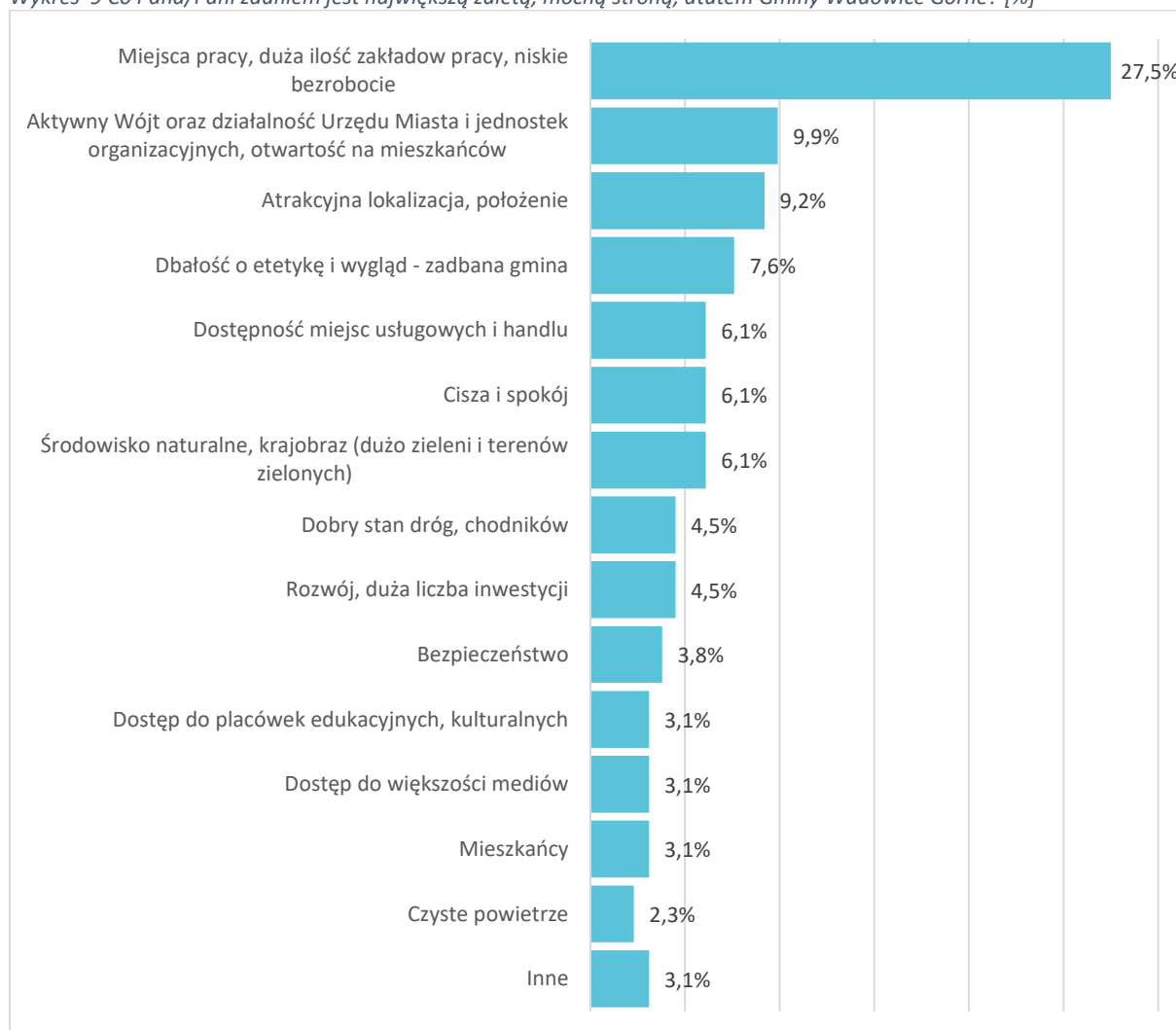

Źródło: badanie własne, n=152

W trakcie przeprowadzonego badania postawiono mieszkańcom również pytania o charakterze otwartym. Następnie wskazania respondentów skategoryzowano. Pierwsze z pytań dotyczyło atutów, mocnych stron gminy. Ponad ¼ uczestniczących w badaniu wymieniała aspekty gospodarcze, związane z rynkiem pracy zapewniającym stałą podaż zróżnicowanych miejsc pracy oraz wpływającym na niski stopień faktycznego bezrobocia na terenie Gminy Wadowice Górne. Niemal co dziesiąta badana osoba jako atut wymieniała aktywność sektora samorządowego jako czynnik korzystnie oddziałujący na jakość życia w gminie. Warto również zwrócić uwagę na aspekty związane z dobrą lokalizacją, położeniem gminy, jej czystością i zadbaniem, jak również identyfikowanym spokojem co wzmacnia wśród mieszkańców poziom zadowolenia z zamieszkiwania Gminy Wadowice Górne.

Dla badanej młodzieży najważniejszymi atutami gminy są szkoły, do których uczęszczają, położenie w pobliżu Mielca i związane z tym szanse oraz genius loci gminy, jej zaciszny i zadbane charakter.

Wykres 9 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Wadowice Górne? [%]

Źródło: badanie własne, n=152

Wśród słabych stron wskazywanych przez respondentów dominuje niekorzystna ocena sektora samorządowego, jest to o tyle ciekawe, że analogiczny odsetek badanych ocenia jej jakość jako atut Gminy Wadowice Górne (wyniki zilustrowane na powyższym wykresie). Wśród pozostałych czynników na pierwszym planie widoczne są natomiast kwestie komunikacyjne i transportowe oraz te związane z rozrywką, aspiracjami i wrastającymi potrzebami w zakresie spędzania czasu wolnego. Świadczy to o dokonanych progresie jeżeli chodzi o podstawowe potrzeby infrastrukturalne i usługowe oraz kreowaniu się nowych potrzeb, których adresatem jest gmina. Wśród ważnych głosów pojawia się również ten mówiący o konieczności zrównoważonego rozwoju w wymiarze terytorialnym i równomiernej koncentracji na poszczególnych miejscowościach tworzących Gminę Wadowice Górne.

Młodzież wśród wad gminy wskazuje przede wszystkim brak miejsc spotkań i aktywności pozaszkolnych, brak terenów reprezentacyjnych traktowanych jako ogólnodostępne przestrzenie publiczne. Drugim elementem problemowym jest słabość transportu publicznego. Pojawiały się również głosy o problemach z dostępnością do infrastruktury sportowej.

Wykres 10 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Wadowice Górne? [%]

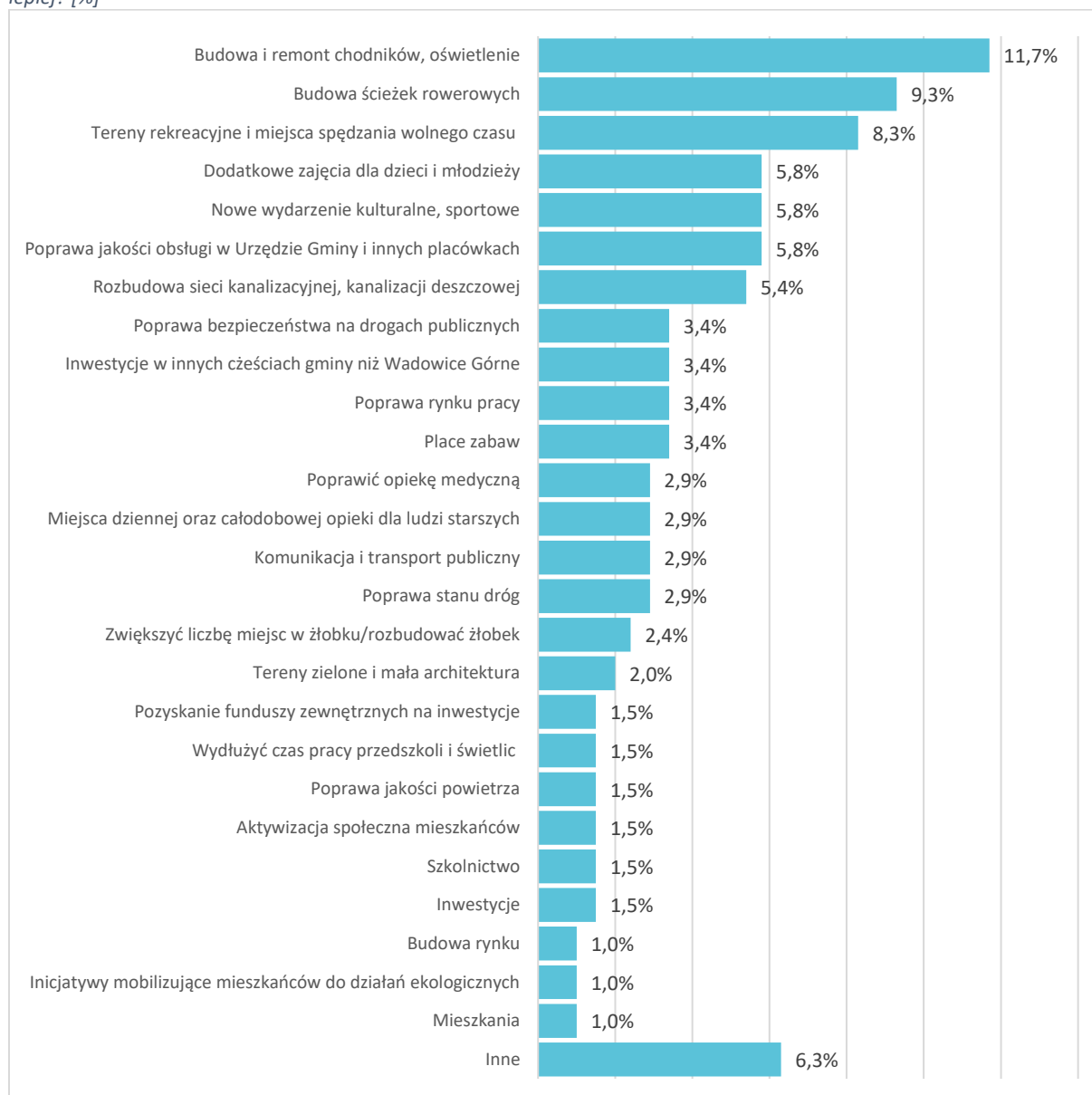

Źródło: badanie własne, n=152

Na poniższym wykresie skatalogowano propozycje działań, których realizacją w opiniach mieszkańców powinna podjąć gmina. Mają one charakter hasłowych przedsięwzięć. Na pierwszej pozycji znalazła się kwestia szlaków pieszojezdnych i ich oświetlenia (również w kontekście ich stanu technicznego). Artykułowaną potrzebą są również ścieżki rowerowe jako element skomunikowania oraz rekreacji. Czas wolny i jego organizacja znajduje się pod hasłem terenów rekreacyjnych i miejsc jego spędzania. Respondenci wskazywali na potrzeby chociażby budowy basenu, siłowni terenowych, skateparku, sali do gier czy wręcz miejsc o charakterze gastronomicznym. Jeżeli chodzi o poprawę jakości obsługi w Urzędzie Gminy i innych placówkach wskazuje się na potrzeby partycypacyjne czy też wprost związane z mechanizmami współdecydowania.

Wśród kluczowych przedsięwzięć młodzież wskazywała na budowę basenu sportowego, budowę parków, sklepów, firm oraz miejsc rozrywki. Ponadto pojawiały się postulaty budowy siłowni zewnętrznych i miejsc spotkań dla mieszkańców. Część młodzieży jako główne wyzwanie widzi rozbudowanie transportu publicznego głównie w zakresie częstotliwości przejazdów.

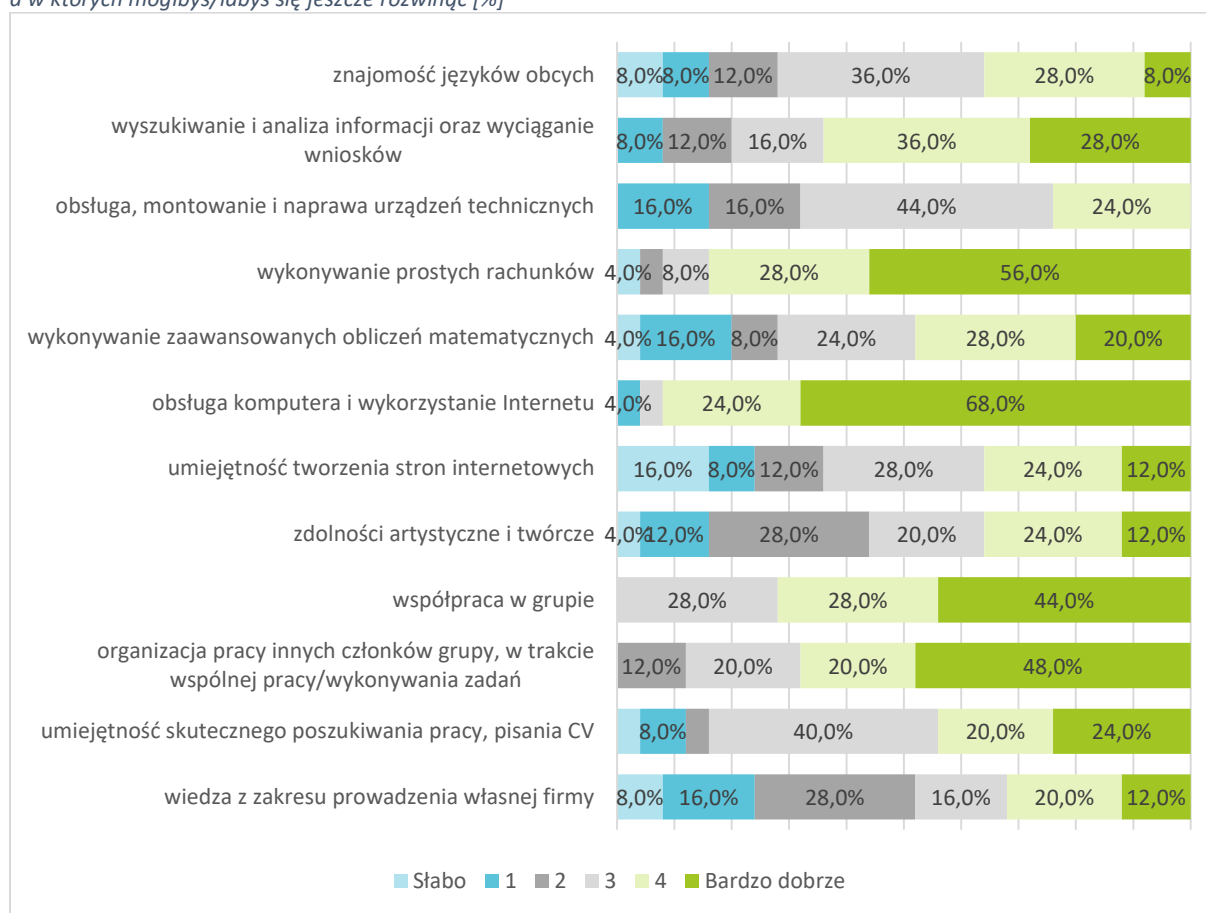
Wykres 11 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jake przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Wadowice Górne żyło się lepiej? [%]

Źródło: badanie własne, n=152

Młodzież uczestnicząca w badaniu wypowiedziała się na temat swoich własnych kompetencji i umiejętności. Wśród najlepiej ocenianych znalazła się przede wszystkim obsługa komputera, wykonywanie prostych rachunków oraz współpraca w grupie czy też organizacja pracy. Stosunkowo słabo respondenci oceniają swoje możliwości jeżeli chodzi o umiejętności praktyczne czy też wiedzę z zakresu prowadzenia własnej firmy.

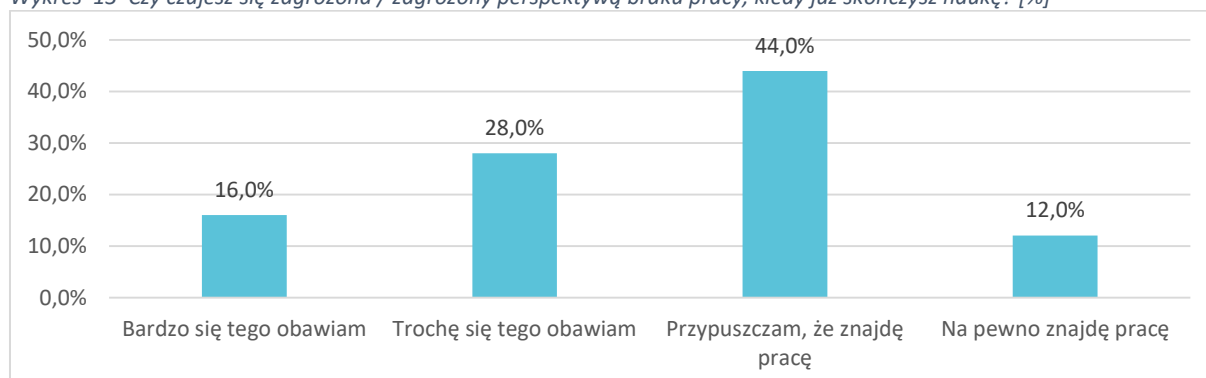
Wykres 12 Oceń własne umiejętności/kompetencje we wskazanych obszarach. Wskaż, w których z nich radzisz sobie dobrze, a w których mógłbyś/łabyś się jeszcze rozwinąć [%]

Źródło: badanie własne, n=25

Badaną młodzież poproszono o odpowiedź na pytanie czy perspektywa braku pracy po zakończeniu edukacji jest odczuwana jako zagrożenie. 44% badanych w mniejszym lub większym stopniu obawia się tego momentu, jedynie 12% uważa, że pracę znajdzie na pewno. Można wnioskować, że obawy przed wejściem na rynek pracy są czymś naturalnym tym niemniej warto wyposażyć miejscową młodzież w kompetencje miękkie pozwalające na przejście tego procesu w sposób możliwie bezbolesny.

Wykres 13 Czy czujesz się zagrożona / zagrożony perspektywą braku pracy, kiedy już skończysz naukę? [%]

Źródło: badanie własne, n=25

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki odpowiedzi na pytania o charakterze metryczkowym ilustrującym podstawowe informacje na temat populacji osób biorących udział w badaniu.

Tabela 1 Metryczka, profil socjo-demograficzny badanych

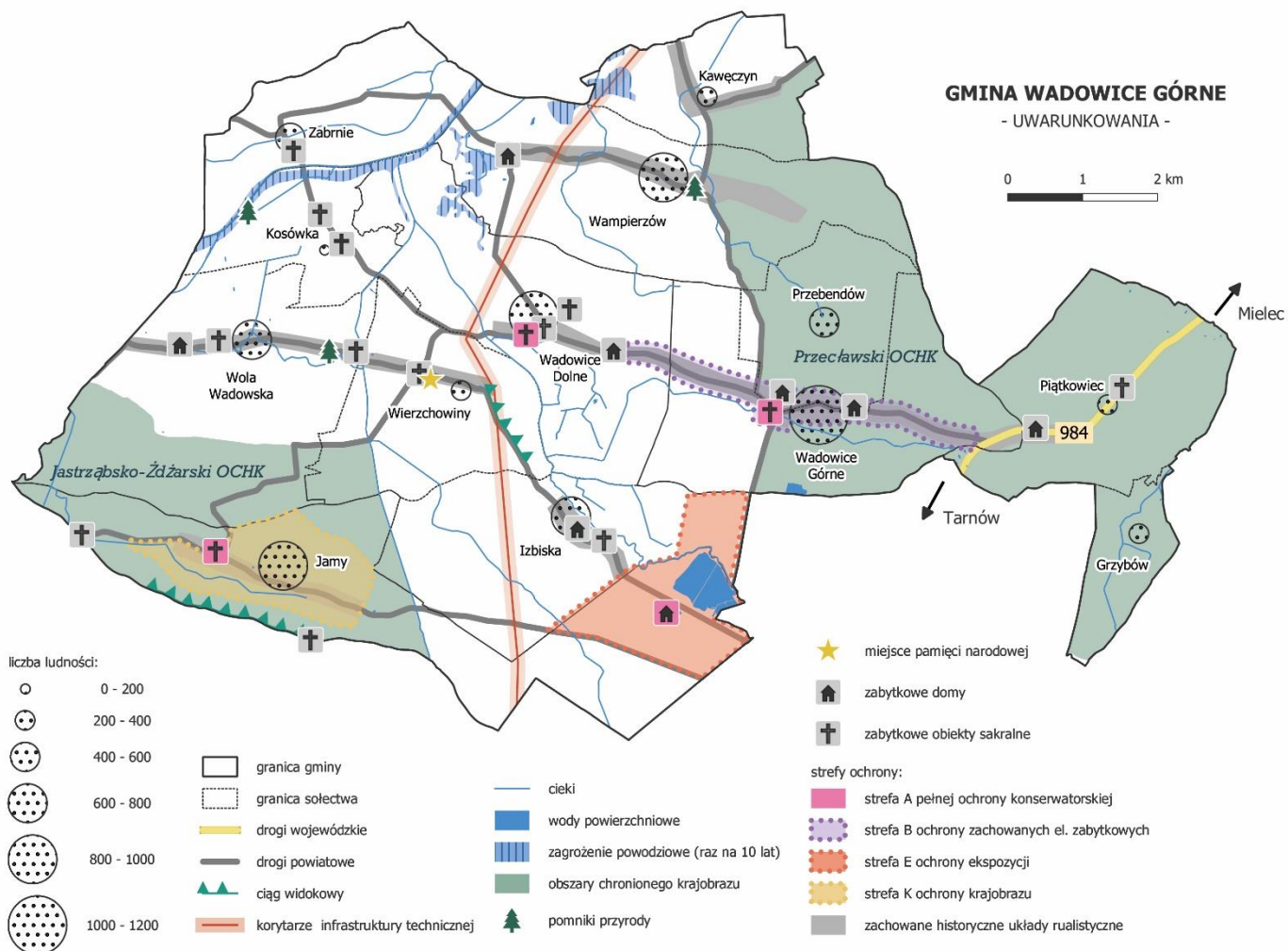
Zmienna	Badanie mieszkańców	Dedykowane badanie młodzieży
Próba badawcza	152 osoby	25 osób
Płeć	64,5% - kobiety 35,5% - mężczyźni	60% - kobiety 40% - mężczyźni
Przedział wiekowy	Do 18 - 2,6% 18-24 - 13,8% 25-34 - 32,2% 35-44 - 32,2% 45-54 - 10,6% 55-64 - 6,6% 65 i więcej - 2,0%	19 lat – 24% 18 lat – 20%
Wykształcenie	wyższe - 47,4% średnie - 42,8% zasadnicze zawodowe - 7,8% podstawowe - 2,0%	-
Status na rynku pracy	pracujący - 68,3% zajmuje się domem - 7,9% uczeń, student - 7,9% rolnik - 5,3% prowadzący działalność - 3,3% bezrobotny - 3,3% emeryt, rencista - 2,0%	-
Ocena sytuacji materialnej rodziny	-	Przeciętnie - 40,0% Bardzo dobrze - 28,0% Dobrze - 28,0% Źle - 4,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

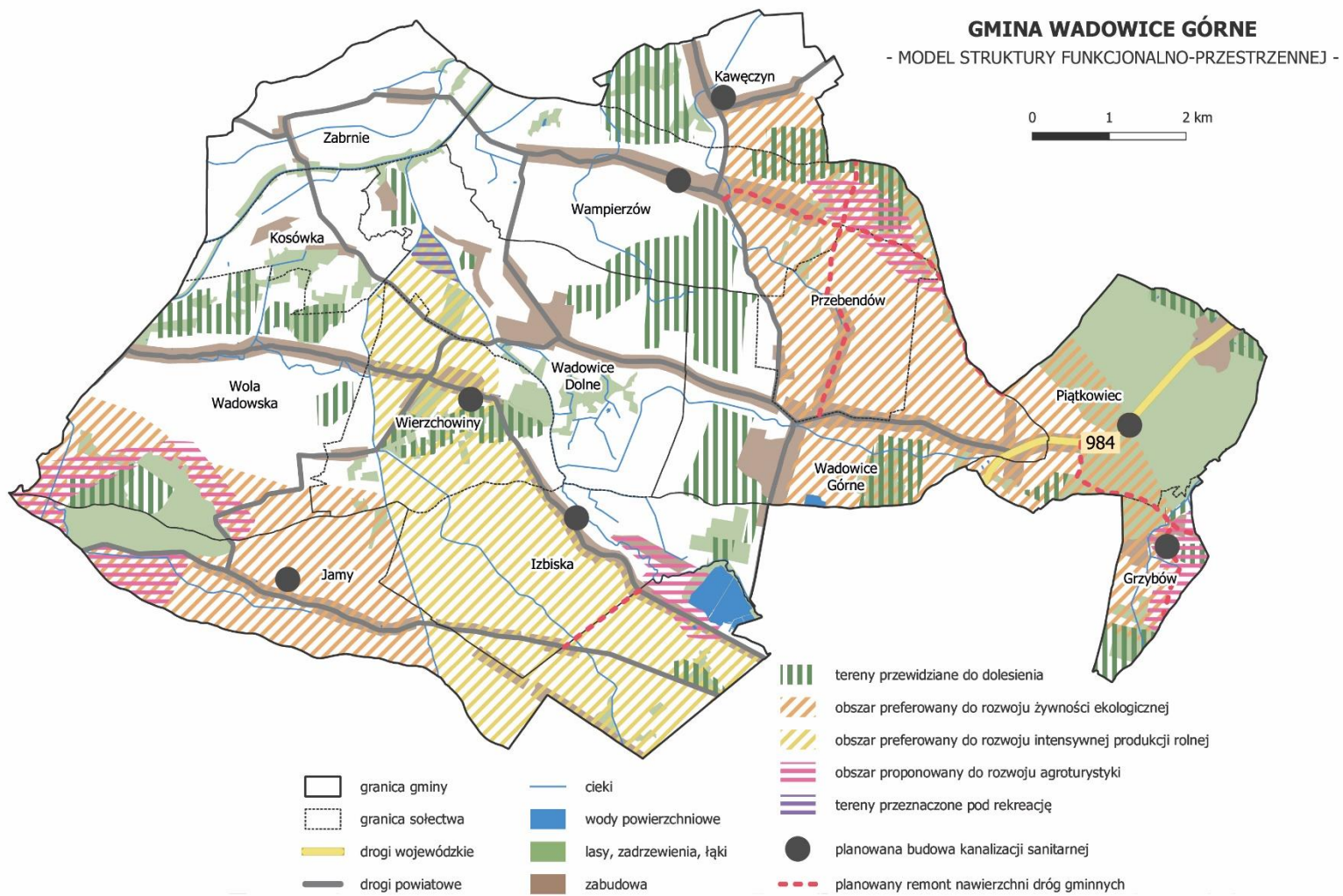

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 1. 4) zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Wadowice Górne, aneks do Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Można wyróżnić wiele typów polityk publicznych. Dużą rolę odgrywa wśród nich polityka rozwoju, która jest polityką horyzontalną, strategiczną, z którą związane są inne polityki publiczne, m.in. polityka przestrzenna.

Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych, choć częściowo się z nią łączą, gdyż o realizacji takiej czy innej koncepcji polityki publicznej przesądzają politycy. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnieniem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka w rozumieniu sprawowania władzy oparta jest na rywalizacji i konfliktach, natomiast polityka publiczna, aby była skuteczna, musi polegać na włączaniu i konsensusie. Skuteczność władzy wynika ze stopnia dominacji, zaś skuteczność polityk publicznych z zakresu współpracy. Obie sfery różnią się też horyzontem czasowym podejmowanych decyzji. Polityk sprawujący władzę musi na bieżąco reagować na gwałtownie zmieniającą się, złożoną rzeczywistość, natomiast polityki publiczne ze swej istoty muszą uwzględniać długookresowe trendy w określonych dziedzinach, w związku z czym posługują się długoterminowym horyzontem podejmowanych działań.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi

ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Każdy z tych podmiotów kieruje się własnymi celami i motywami w swej ingerencji w terytorium, ogólniej mówiąc – przestrzeń. Tylko nieliczne z tych podmiotów mają świadomość bezpośrednich, a jeszcze rzadziej pośrednich, uwarunkowań i skutków swego działania. Wprawdzie wpływ każdego z nich na świat realny jest wycinkowy, ale ze względu na liczbę takich podmiotów sumaryczny efekt ich działania jest znaczący. W związku z pewną przypadkowością takich rozproszonych działań nie można mieć pewności, co do sumarycznego skutku, jaki za sobą przyniosą. Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Udział komponentu przestrzennego w polityce rozwoju może być różny, a w Polsce ukształtowany został zasadniczo przed procesem transformacji systemowej i w ostatnich trzech dekadach przeszedł jedynie ograniczony proces dostosowawczy. Na skutek tego przestał być wystarczająco skuteczny, stąd wymaga reform, przewidzianych w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Polegają one m.in. na integracji systemu programowania rozwoju z systemem planowania przestrzennego, co umożliwiłoby pełniejsze uwzględnienie uwarunkowań i lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju.

W zależności od szczebla władzy publicznej rola poszczególnych komponentów procesu planowania rozwoju jest nieco inna. Komponent społeczno-gospodarczy dominuje na wyższych poziomach władzy (krajowym i regionalnym), natomiast komponent przestrzenny ma większe znaczenie na poziomie lokalnym (gmina). Powyższe założenia stały się podstawą ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju w kierunku wyższego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia skutecznej realizacji wyznaczonych celów rozwoju. Zintegrowane podejście, uwzględniające gospodarowanie przestrzenią na poziomie gminy będzie ewoluować w stronę takich regulacji i sposobów zarządzania przestrzenią, które odpowiadają procesom gospodarczym i społecznym w dłuższej perspektywie.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Ale władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel, lub nakierowywać go na niedokonywanie określonych wyborów, utrudniając dostęp do niektórych możliwości, lub na dokonanie określonego wyboru czy zmianę przyzwyczajzeń. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Także zwolnienia podatkowe, granty i dotacje, usprawnienia organizacyjne oraz działania edukacyjno-informacyjne pozwalają na włączanie i skłanianie do określonego działania podmioty, które nie podlegają bezpośrednio władzy. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach przewagi konkurencyjne są krótkotrwałe ze względu na szybką dyfuzję innowacji do konkurentów o niższych kosztach pracy. Ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki przestrzennej w gospodarce wzrasta. Obejmuje ona dwa podstawowe komponenty: wewnętrzny i zewnętrzny.

Komponent wewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy stosowania tych instrumentów wpływających na przekształcenia przestrzenne, które prawo przypisało samej gminie. Pozwalają one na dokonywanie skoordynowanych przekształceń struktury przestrzennej poprzez koordynację różnorodnych polityk gminnych w aspekcie przestrzennym (np. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia rozwoju gminy, Lokalne lub gminne programy rewitalizacji, czy też lokalne polityki środowiskowe lub społeczne). Twardym narzędziem może być również stanowienie prawa miejscowego (np. Plany zagospodarowania przestrzennego, uchwała krajobrazowa, Specjalne strefy rewitalizacji). Do tego dochodzą instrumenty ekonomiczne (programy, granty, subsydia), instrumenty społeczne (włączanie społecznościowe, partycypacja w kształtowaniu

przestrzeni, propagowanie pożądaných wzorców zachowań) oraz instrumenty informacyjne (edukacja, dostępność informacji przestrzennej). W większości instrumenty te są, zgodnie z prawem, inicjowane przez organy gminy i realizowane przez nią samą lub pod jej kontrolą.

Komponent zewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy wywierania wpływu na stosowanie instrumentów oddziałujących na przekształcenia przestrzenne przez podmioty inne niż dana gmina, na przykład gminy sąsiednie, powiaty, obszary funkcjonalne czy metropolitalne, samorządowe województwo czy wręcz władze krajowe - sejm, rząd czy instytucje przez nie powołane, które odpowiadają za rozwój poszczególnych komponentów przestrzeni, na przykład sieci infrastruktury (kolei, dróg i autostrad, szlaków żeglownych, lotnisk) albo obszarów chronionych. Podmioty te co do zasady kierują się interesem społeczności szerszej niż gminna, ale sposób w jaki rozumieją interes tej szerszej społeczności oraz jego komponenty, kształtowany jest w określonym procesie politycznym, na który wpływ może mieć także pojedyncza gmina, jeśli dostrzeże swój interes i będzie umiała go odpowiednio promować. Rozstrzygnięcia w zakresie polityki przestrzennej podejmowane na szczeblu wyższym niż gminny muszą bowiem brać pod uwagę również interes mieszkańców tej gminy.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w obu wymienionych komponentach polityki przestrzennej mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Wadowice Górne

Przestrzeń gminy jest zróżnicowana pod względem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym. Z tego powodu głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Natomiast zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces

ten może toczyć się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, a w szczególnych przypadkach także regionalnym, lub wręcz ponadregionalnym (np. krajowym).

Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych (biorąc pod uwagę prognozowany wzrost ludności gminy) wraz z towarzyszącymi im usługami oraz zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Należy przy tym stosować zasadę recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych (*brownfield*) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny (*greenfield*). Należy wziąć pod uwagę dominującą specyfikę gminy - jej rolniczy charakter, który ulega pewnym przekształceniom związanym z suburbanizacją Mielca oraz funkcjonowaniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro – Park Mielec. Wiąże się to też z kształtowaniem sieci ekologicznej gminy – korytarzy zapewniających ciągłość obszarów przyrodniczych, zapewnienie właściwej jakości powietrza („przewietrzanie”), przy jednoczesnym wykorzystaniu dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.

Osobnym zagadnieniem jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich. W kontekście zmian, które miały miejsce w gminie w ostatnich latach, w tym biorąc pod uwagę rozwój aspiracji mieszkańców, jest to kwestia szczególnie istotna. Należy jednocześnie podkreślić odrębność tych kategorii. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka wiąże się z integracją społeczności poszczególnych osiedli czy przysiółków. Natomiast przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę i być magnesem przyciągającym gości z zewnątrz, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może mieć też swój wymiar gospodarczy. Trzeba przy tym pamiętać o niskiej atrakcyjności turystycznej gminy, przekładającej się na ograniczony rozwój bazy noclegowej oraz infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Warto w tym względzie mieć też na uwadze zasadność tworzenia strategicznej rezerwy terenowej w zasobach gminnych, ułatwiającej rozbudowę infrastruktury społecznej adekwatnej do obecnych i przyszłych potrzeb.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien odpowiadać pojęciu „zrównoważonej mobilności”, wykraczającemu poza kategorię „zrównoważonego transportu”, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia zadań, stawianych przed polityką przestrzenną. Zrównoważony transport obejmuje funkcjonowanie infrastruktury, co jest jednym z głównych zagadnień planistycznych - problematyka optymalizacji dostaw i sieci transportowych stała u źródeł gospodarki przestrzennej, jako dyscypliny wiedzy. Jednak, jak wykazała praktyka, samo zapewnienie podaży w zakresie infrastruktury transportu, nie rozwiązuje wszystkich współczesnych problemów funkcjonowania przestrzeni. Stałym zjawiskiem

jest kongestia, czyli chroniczne zjawisko takiego natężenia ruchu, które przekracza przepustowość wykorzystywanej infrastruktury. Wzrost podaży poprzez modernizacje i usprawnienia sieci powodują reakcję w postaci zwiększonego popytu na głównych jej ciągach (kongestia pierwotna) jak i w miejscach, które były dotąd od niej wolne (kongestia wtórna), tworzą się „wąskie gardła”.

Stąd też, pomimo stałego rozwoju sieci drogowej w regionie oraz poprawy dostępności komunikacyjnej zadaniem polityki przestrzennej jest dziś również działanie po stronie popytu, czyli takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, aby w miarę możliwości racjonalizować i minimalizować zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej. Można to robić na różne sposoby, m.in. poprawiając strukturę przestrzeni i dywersyfikując środki transportu. Wymaga to koordynacji wielu działań, w takich dziedzinach jak planowanie przestrzenne, infrastruktura wraz z systemem opłat, prawo, normowanie, zarządzanie ruchem, transport publiczny, architektura i urbanistyka, bezpieczeństwo oraz współpraca instytucjonalna.

Jednym z kluczowych sposobów zaradzenia sytuacjom kryzysowym jest multimodalność. Polega na równoległym skoordynowanym zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiając użytkownikom wykorzystanie więcej niż jednego z nich, podróżowania na wiele sposobów, wieloma trasami. Istotą transportu multimodalnego jest bowiem przewóz osób lub towarów, przy użyciu większej liczby rodzajów transportu, z możliwością zmiany jednostki transportowej w trakcie podróży. Wymaga to zaprojektowania i wdrożenia spójnego zintegrowanego systemu transportowego z wieloma podsystemami. Wśród nich są podsystemy transportu pieszego i rowerowego, co jest swojego rodzaju nowością w przestrzeni miejskiej. Tradycyjnie bowiem uważano, że te formy transportu wykorzystują w zasadzie infrastrukturę dedykowaną pojazdom, a trasy rowerowe stanowią tylko rodzaj dodatkowej usługi (infrastruktury społecznej) w zakresie rekreacji i spędzania czasu wolnego. W obecnym rozumieniu jest inaczej – stanowią one odrębne podsystemy transportu, zintegrowane z innymi podsystemami, posiadające swe specyfiki, a więc zalety i ograniczenia.

Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym polityka przestrzenna gminy Wadowice Górne zależna jest w dużym stopniu od rozwoju Mielca i jego obszaru funkcjonalnego (MOF) jako jednego z biegunów wzrostu województwa podkarpackiego. Rola gminy może być wzmacniana dzięki odpowiedniej polityce i działaniom władz, m.in. oferowaniu atrakcyjnych usług lub funkcji społecznych, odpowiadających na aspiracje mieszkańców, które są kluczowe wobec istniejących trendów migracyjnych oraz konieczności konkurencyjności o nowych mieszkańców i zapewniania korzystnych warunków do życia już zamieszkującym gminę Wadowice Górne.

III Wnioski z diagnozy– analiza SWOT

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

Mocne strony Gminy Wadowice Górne

STRENGTHS

Dodatni przyrost naturalny.

Spadek wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu z rokiem 2018.

Wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym.

Bardzo dobry poziom skanalizowania gminy (w 99,9%).

Stale wzrastający wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Wyróżniająca się na tle powiatu liczba NGO.

Wzrost wskaźnika liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Coraz niższy wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy środowiskowej.

Spadek liczby osób korzystających z zasiłku celowego.

Wzrost dochodu gminy na 1 mieszkańca.

Ogólne zadowolenie mieszkańców z miejsca zamieszkania (75%).

Wysoki poziom odczuwanego bezpieczeństwa (83%)

Bardzo dobrze oceniona jakość powietrza.

Słabe strony Gminy Wadowice Górne

WEAKNESSES

Ujemne saldo migracji.

Starzenie się społeczeństwa, wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym

Niska lesistość gminy.

Bardzo słaby współczynnik dotyczący sieci gazowej (tylko 46%) oraz sieci kanalizacyjnej () na terenie gminy na tle powiatu oraz województwa.

Niski poziom wskaźnika dotyczący zarejestrowanych firm prowadzących działalność gospodarczą.

Również niski na tle powiatu i województwa wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Stale wzrastająca liczba rodzin, którym udzielane jest świadczenie wychowawcze.

Wydatki znacznie przekraczające dochody gminne.

Wzrost wydatków gminy na 1 mieszkańca (przekraczający jego dochody)

Blisko 90% badanych mieszkańców uważa, że stan ścieżek rowerowych jest do zmiany.

Relatywnie niska jakość istniejących i powstających miejsc pracy szczególnie w odniesieniu do oczekiwań ludzi młodych

Niska atrakcyjność turystyczna – ograniczony rozwój bazy noclegowej oraz infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

Szanse dla Gminy Wadowice Górne

OPPORTUNITIES

Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie projektów/inwestycji w Gminie, głównie środków z Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021 -2027

Skuteczna realizacja zaprojektowanej polityki rozwojowej w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030

Rozwój Mielca i jego obszaru funkcjonalnego (MOF) jako jednego z biegunów wzrostu województwa podkarpackiego

Spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu, którzy korzystają z pomocy opieki społecznej

Stąły rozwój sieci drogowej w regionie, w tym poprawa dostępności komunikacyjnej

Opracowanie nowych rozwiązań systemowych, które pozwolą na finansowanie inicjatyw w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Stale wzrastający poziom dotacji, które otrzymuje gmina ze źródeł zewnętrznych

Wzrastający poziom wynagrodzeń może się przekładać na większą atrakcyjność lokalnego rynku pracy

Dalszy rozwój związany z pozyskaniem kapitału i rozwojem inwestycji prywatnych

Zagrożenia Gminy Wadowice Górne.

T H R E A T S

Mała możliwość prognozowania długookresowych skutków wpływu społeczno-gospodarczego pandemii koronawirusa COVID-19 na lokalną społeczność oraz procesu finansowe i ekonomiczne

Niestabilność struktury przepisów prawno-administracyjnych

Rosnący zakres zadań do realizacji nakładany na samorządy przez władze centralne

Brak aktywnej współpracy między organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów

Brak wykształconych mechanizmów współpracy organizacji z przedsiębiorcami (budowanie partnerstw)

Niskie poczucie sprawczości może prowadzić do znaczącego obniżenia aktywności społecznej

Nasilające się zagrożenia klimatyczne, w tym w szczególności długotrwałe niedostatki opadów i susze (zagrożenie brakiem wody z uwagi na nieunormowaną lokalną gospodarkę hydrologiczną)

Wyzwania związane ze zmianami demograficznymi i koniecznością budowania nowych systemowych rozwiązań w ramach świadczonych usług publicznych

Konieczność ponoszenia większych kosztów w związku z pogarszającą się sytuacją zdrowotną mieszkańców

Odptyw młodzieży ze względu na niską liczbę połączeń komunikacyjnych i zły stan infrastruktury drogowej

IV Strategiczne założenia rozwojowe

Koncepcja rozwoju

Założenia rozwojowe Gminy Wadowice Górne opierają się na wnioskach płynących z diagnozy strategicznej, badań społecznych, spotkań warsztatowych oraz przeprowadzonych badań terenowych i konsultacji społecznych. Innymi słowy treść poczynionych założeń stanowi wypadkową prac eksperckich oraz głosu mieszkańców. Z punktu widzenia metodyki planowania strategicznego opracowanie powstało w oparciu o model partycypacyjno-ekspertski.

Przedstawione w dokumencie plany strategiczne i operacyjne stanowią nowe podejście do planowania strategicznego i są bezpośrednią konsekwencją lokalnego kontekstu realizacyjnego. Warto przywołać najważniejsze okoliczności rozwojowe tworzące w istocie ramy dla planowanej interwencji.

Po pierwsze Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne ma **charakter zindywidualizowany** tj. bezpośrednio odnoszący się do specyfiki gminy i jej aktualnego momentu rozwojowego. Zostało ono poparte przeprowadzonymi **badaniami społecznymi i konsultacjami**.

Kolejnym elementem jest przyjęcie **polityki nowego otwarcia** polegającej na intensyfikacji działań ukierunkowanych na aspiracje mieszkańców, które są kluczowe wobec istniejących trendów migracyjnych oraz konieczności konkurowania o nowych mieszkańców i zapewniania korzystnych warunków do życia już zamieszkującym Gminę Wadowice Górne. Wspomniane nowe otwarcie wiąże się z **wejściem w kolejny etap rozwoju samorządu i wspólnoty mieszkańców związany ze znacznym poziomem zaspokojeniem potrzeb o charakterze podstawowym**. Warto dodać, że gmina jest w pełni zgasyfikowana i zwodociągowana, a co więcej trwają aktualnie prace nad dalszym rozwojem sieci kanalizacyjnej. Ponadto dla blisko 80% badanych mieszkańców jakość dróg jest bardzo dobra lub dobra, podobnie pozytywnie jawi się stan infrastruktury kubaturowej. Wymienione elementy to tylko niektóre wskazujące na przesunięcie się spektrum potrzeb na obszar czasu wolnego oraz aspiracji (nie oznacza to zaniechania działań w tym obszarze, ale wskazuje nowe potrzeby rozwojowe).

Po trzecie dokument traktuje zapisy operacyjne i strategiczne jako swoisty **scenariusz rozwoju, który buduje ambitną wizję gminy w roku 2030**. Tym samym strategiczne założenia rozwojowe nie koncentrują się na doraźnych działaniach związanych jedynie z doraźną realizacją zadań własnych gminy, ale wyznaczają przedsięwzięcia kluczowe traktowane jako kamienie milowe.

Po czwarte w związku z aktywnością mieszkańców i zaangażowaniem w trakcie tworzenia dokumentu uznaje się, że **opracowanie ma on na celu integrować wszystkich mieszkańców Gminy Wadowice Górne** i traktuje zawartą w niej wizję jako drogowskaz rozwojowy.

Po piąte strategia **bazuje na konkretnych podzielanych przez samorząd i mieszkańców wartościach**, które stanowią podstawę misji działania samorządu, jak również stanowią podbudowę ideową podejmowanych działań.

Powyżej wskazane elementy są wypracowanym katalogiem założeń, które stanowią fundament strategii. Co warte podkreślenia, ich źródła należy upatrywać w szeroko zakrojonych działaniach diagnostycznych i partycypacyjnych.

Filary wypracowanej koncepcji rozwoju:

1	Zindywidualizowane podejście	➔	szycie strategii na miarę
2	Współdecydowanie	➔	uwzględnienie głosu mieszkańców
3	Nowe otwarcie	➔	wejście w nowy etap rozwoju
4	Nowoczesna strategia	➔	dokument jako scenariusz rozwojowy
5	Celowość	➔	Strategia Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 ma na celu:
		a	Integrować wspólnotę mieszkańców,
		b	Umożliwiać pozyskiwanie środków zewnętrznych,
		c	Kreować w praktyce kroki podejmowane przez samorząd lokalny.

Tworząc nową koncepcję rozwoju i nowe plany strategiczne i operacyjne dostrzega się transformację gminy, która z ośrodka rolniczego w przeszłości, aktualnie o zróżnicowanych funkcjach społeczno-gospodarczych przeobraża się z gminą podmiejską z aspiracjami budowy konkretnych przewag konkurencyjnych i istotnego oddziaływania na skalę powiatową.

TYTUŁ

nowy etap rozwoju samorządu Gminy Wadowice Górne

	I	II	III
	przed 1989 r	1989-2020	2021-2030
Profil gminy	Dominacja funkcji rolniczej	Rozwój działalności usługowej, handlowej i produkcyjnej	Budowanie gminy o podmiejskich charakterze atrakcyjność osiedleńcza atrakcyjność inwestycyjna
Okoliczności	rozwój tradycyjnego rolnictwa, brak kolektywizacji, na terenie gminy nie powstały spółdzielnie produkcyjne	spadek opłacalności produkcji rolnej, ograniczenie zatrudnienia w Mielcu generuje rozwój prywatnej inicjatywy, transformacja rolnictwa oraz profilu gminy, skokowa poprawa infrastruktury publicznej	suburbanizacja Mielca, budowa potencjału gospodarczego
Skutki		wzrost oczekiwań, aspiracji i potrzeb mieszkańców, poprawa jakości życia	Budowanie pozycji gminy jako wyróżniającego się ośrodka wzrostu w zachodniej części województwa podkarpackiego

Misja i wizja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed Gminą Wadowice Górne i stojącej za nią idei przewodniej.

Misja samorządu Gminy Wadowice Górne to fundamentalna zasada, w obrębie której definiuje się przestrzeń wartości, do których będą odnosił się wyznaczane kierunki i priorytety rozwojowe. Misja wyznacza katalog podstawowych wyznaczników działania gminy jako wspólnoty wszystkich interesariuszy oraz mieszkańców, a jej elementarną treścią jest tworzenie korzystnych warunków do życia, pracy i spędzania czasu wolnego. Podstawowymi wartościami i zasadami przyświecającymi w budowaniu misji są:

Misja samorządu Gminy Wadowice Górne do roku 2030

Misją lokalnego samorządu jest podnoszenie poziomu życia na terenie gminy oraz wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców. Gmina dąży do zapewnienia wysokiej jakości usług oraz nowoczesnej infrastruktury publicznej. Rozwój gminy uwzględnia wzmocnienie potencjałów osiedleńczego i inwestycyjnego jako warunku stabilnego wzrostu w najbliższej dekadzie.

Biorąc pod uwagę treść misji należy raz jeszcze podkreślić, że Gmina Wadowice Górne koncentruje się na zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów ludzi i organizacji oraz tworzeniu warunków dla urzeczywistniania marzeń i planów członków lokalnej wspólnoty.

Z misją Gminy Wadowice Górne ściśle wiąże się wizja strategiczna – tj. projektowany obraz gminy w roku 2030.

Wizja Gminy Wadowice Górne do roku 2030

Gmina Wadowice Górne jest wyróżniającym się samorządem w powiecie mieleckim i zachodniej części województwa podkarpackiego. Wysoki rozwój gospodarczy i jakość usług buduje markę gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i rozwoju osobistego.

Dzięki rozwojowi infrastruktury publicznej i rozwijaniu sektora usług społecznych Gmina Wadowice skutecznie podejmuje rywalizację o nowych mieszkańców, efektywnie wykorzystując swoją lokalizację.

Gmina Wadowice Górne zapewnia atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, rodzin z dziećmi oraz osób starszych. Aspiracje i potrzeby mieszkańców są na bieżąco realizowane.

Wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna poprawia kondycję finansową gminy i umożliwia dalszy rozwój oraz ewolucyjną transformację jej profilu na podmiejski.

Wizja Gminy Wadowice Górne do roku 2030

Szeroko zakrojone działania społeczne takie jak polityka senioralna i aktywizacja wspólnoty lokalnej wzmacnia poziom integracji i buduje gminną tożsamość na bazie dialogu, poszanowania różnorodności i zrównoważonego rozwoju.

Rozwój Gminy Wadowice Górne stanowi modelowy przykład inteligentnego rozwoju lokalnego i jako dobra praktyka zarządzania jest upowszechniany w innych regionach.

Wizja składa się z sześciu komponentów. Mimo jej lapidarnego charakteru można ją dodatkowo zawęzić do haseł komunikujących zakres postulowanych zmian:

Budowanie przewag konkurencyjnych

Atrakcyjność osiedleńcza

Zróżnicowana i dostępna oferta spędzania czasu wolnego

Atrakcyjność inwestycyjna

Aktywna polityka społeczna

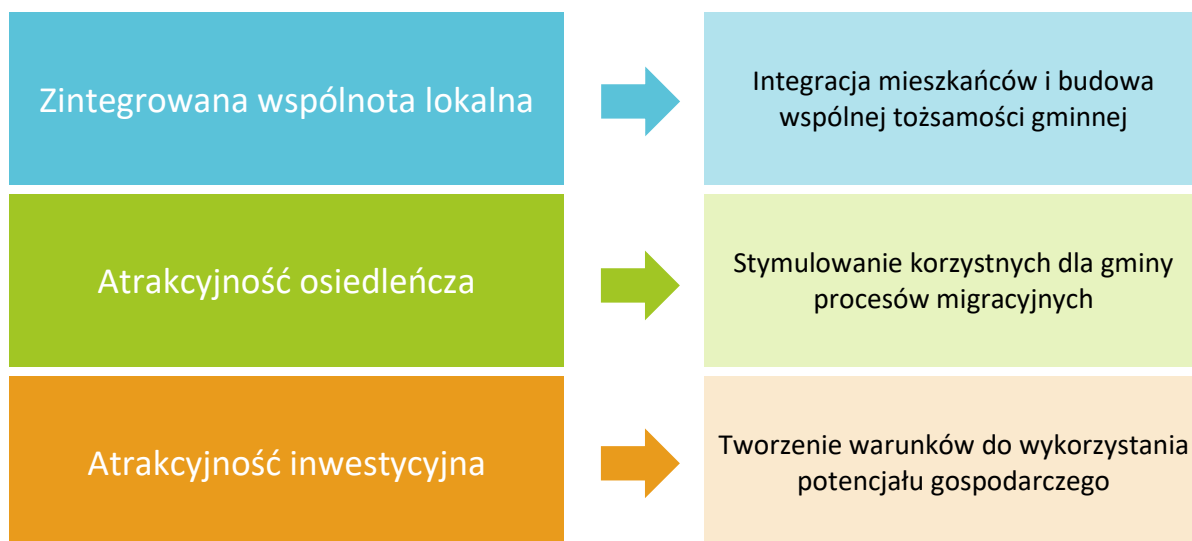
Budowanie marki gminy

Poziom strategiczny

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Struktura koncepcji strategicznej dla Gminy Wadowice Górne jest prosta i jednocześnie kompletna – domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary, które rozpatrywane łącznie pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju miasta jako całości.

Bazą dla wyznaczenie poziomu strategicznego są ustalenia na poziomie misji i wizji. Jednocześnie ich treść wskazuje na wejście na nowy etap rozwoju gminy. Innymi słowy brzmienie obszarów interwencji i przypisanych im celów strategicznych nie koncentruje się na prostej realizacji zadań własnych gminy, ale tworzy ambitny program zmian na przyszłość.

Efekty wdrażania:		
1	2	3
Poprawa jakości życia na terenie Gminy Wadowice Górne	Realizacja aspiracji mieszkańców poprzez kształtowanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Zrównoważony rozwój terytorialny

Plany operacyjne

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Przedsięwzięcia kluczowe wskazują na najważniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy działania lub wiązki projektów. W dalszej części opracowania umieszczono schemat strategiczny zawierający kompletny katalog planów rozwojowych na przyszłość.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Opis
1.	Zakończenie rozbudowy i modernizacji systemu gospodarki wodno-ściekowej	Działanie składa się z dwóch integralnych części: a. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej; b. Modernizacja sieci wodociągowej ze szczególnym uwzględnieniem SUW (stacji uzdatniania wody).
2.	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej	Działanie polega na stworzeniu gminnych terenów inwestycyjnych objętych adekwatnymi planami miejscowymi i ich uzbrojeniu. Strefa Aktywności Gospodarczej Gminy Wadowice Górne ma wzmacniać jej poziom atrakcyjności inwestycyjnej.
3.	Stworzenie polityki senioralnej	Gmina boryka się z problemami demograficznymi związanymi głównie ze zmianą struktury wiekowej mieszkańców. W co raz większym stopniu sygnalizowane są problemy związane z potrzebami osób starszych, jak również osób z niepełnosprawnościami. Spektrum działań w ramach tworzonej polityki senioralnej powinno obejmować ofertę społeczno-kulturalną, jak również tą o charakterze pomocowym. Szczegółowo zapisy konceptualizujące charakter polityki senioralnej znajdują się w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2025”.
4.	Konsekwentna realizacja zasad zrównoważonego rozwoju terytorialnego ¹	Świadomość rozwoju gminy musi uwzględniać zróżnicowanie obszarowe i wielość miejscowości o różnej wielkości. O ile Wadowice Górne jako siedziba stanowią obszar koncentracji instytucji i organizacji o tyle pozostałe miejscowości wymagają równego traktowania w planach inwestycyjnych. Do tej pory realizacji zrównoważonego rozwoju terytorialnego była realizowane niemniej wpisanie jej w katalog przedsięwzięć kluczowych nadaje temu postulatowi dodatkowej rangi.
5.	Utworzenie nowego PSZOK-u	Koniecznością ze względu na profesjonalizację systemu odbioru odpadów komunalnych jest określenie / wskazanie nowej lokalizacji na potrzeby wybudowania nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
6.	Systemowe poszerzenie bazy oraz oferty związanej ze spędzaniem czasu wolnego	Działania to odpowiedź na zgłaszane aspiracje mieszkańców. I w istocie stanowi konglomerat zróżnicowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na punktowe inwestycje infrastrukturalne oraz kompleksowe budowanie oferty spędzania czasu wolnego (w obszarze kultury, sportu, wypoczynku czy też integracji).

¹ Zapis nie ma charakteru wprost definiowanego przedsięwzięcia / projektu / działania **stanowi natomiast kluczową zasadę rozwojową** przeświecającą rozwojowi Gminy Wadowice Górne, której ranga wymagała umieszczenia w katalogu przedsięwzięć kluczowych.

	Zintegrowana wspólnota lokalna Cel strategiczny 1. Integracja mieszkańców i budowa wspólnej tożsamości gminnej		Atrakcyjność osiedleńcza Cel strategiczny 2. Stymulowanie korzystnych dla gminy procesów migracyjnych		Atrakcyjność inwestycyjna Cel strategiczny 3. Tworzenie warunków do wykorzystania potencjału gospodarczego
	Kierunek działania 1.1 Aktywni mieszkańcy (przedsięwzięcie kluczowe nr 6)		Kierunek działania 2.1 Konkurencyjne usługi publiczne		Kierunek działania 3.1 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej
Wymiar społeczny	<ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie infrastruktury sportowej, utworzenie pełnowymiarowego stadionu wielofunkcyjnego Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych Wzmacnianie funkcji symbolicznych i tożsamości lokalnej mieszkańców Rozwijanie wolontariatu i wspieranie rozwoju kapitału społecznego oraz więzi międzypokoleniowych Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym Animowanie inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych na terenie gminy takich jak OSP czy KGW Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego, uczestnictwa w kulturze i kultywowanie tradycji Integracja mieszkańców poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach kulturalnych 	Wymiar społeczny	<ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie i profesjonalizacja systemu gospodarki odpadami Budowa PSZOK (przedsięwzięcie kluczowe nr 5) Podnoszenie standardów opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3. Podnoszenie standardów usług związanych z wychowaniem przedszkolnym Podnoszenie jakości kształcenia oraz atrakcyjności nauczania Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia, Działania na rzecz zwiększenia dostępności usług opieki zdrowotnej Rozwijanie poziomu informatyzacji i cyfryzacji gminy Działania na rzecz poprawy skomunikowania z Mielcem w wymiarze dostępności transportu publicznego Wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju szeregowej zabudowy mieszkalnej Rozwijanie polityki mieszkaniowej, zwiększanie zasobu komunalnego Dostosowanie usług pomocy społecznej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-ekonomicznych. 	Wymiar gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie strefy aktywności gospodarczej (przedsięwzięcie kluczowe nr 2) Przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, Budowa marki gminy jako ośrodka gospodarczego Prowadzenie trwałego dialogu z podmiotami gospodarczymi, Promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów Promocja terenów inwestycyjnych, przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej Współpraca na rzecz rozwoju gospodarczego gminy Stworzenie systemu profesjonalnej obsługi inwestorów krajowych i zagranicznych
	Kierunek działania 1.2 Atrakcyjna oferta (przedsięwzięcie kluczowe nr 6)		Kierunek działania 2.2 Nowoczesna infrastruktura		Kierunek działania 3.2 Współpracujące planowanie przestrzenne i promocja przedsiębiorczości
Wymiar społeczny	<ul style="list-style-type: none"> Rozwijania działalności, zasobów i oferty usług kulturalnych Wzmacnianie dostępności oferty świadczonej w Wadowicach Górnych w kontekście pozostałych miejscowości Stworzenie markowej imprezy kulturalno-rozrywkowej Aktywny mecenat kulturalny gminy Kreowanie rozwoju polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby starzejącej się populacji (przedsięwzięcie kluczowe nr 3) Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców Rozwój oferty kulturalnej i artystycznej oraz jej promocja wśród mieszkańców Rozwój oferty rozrywkowej i jej promocja wśród mieszkańców Kreowanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży Rozwijanie kompetencji dzieci i młodzieży poprzez ofertę zajęć pozaszkolnych i kół zainteresowań Kreowanie oferty skierowanej do rodzin z dziećmi Budowanie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów Stworzenie mapy ścieżek rowerowych bazujących na dziedzictwie przyrodniczym i kulturalnym w gminie 	Wymiar przestrzenny	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej Rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia ulicznego Rozbudowa sieci chodników Rozbudowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej takiej jak: ławki, kosze na śmieci itp. Tworzenie szlaków i ścieżek rowerowych (z uwzględnieniem dróg gruntowych i skomunikowania z Mielcem) Efektywne wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej na rzecz potrzeb społecznych Dbalność o infrastrukturę społeczną i wypoczynkowo-rekreacyjną Zapewnienie bazy dla inicjatyw senioralnych takich jak Dzienny Dom Pobytu czy Klub Seniora oraz GOPS Doposażanie miejsc spędzania czasu wolnego takich jak place zabaw czy tereny zielone Doposażanie miejscowości w nowoczesne place zabaw Stworzenie nowoczesnej przestrzeni publicznej w Wadowicach Górnych swobodnego salonu gminy i miejsca spotkań mieszkańców Tworzenie i aktualizacja MPZP m.in. w kontekście rozwijania funkcji gospodarczych oraz mieszkaniowych 	Wymiar gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> Pogłębianie procesów konsultacyjnych przy wykorzystaniu nowoczesnych technik partycypacyjnych Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia Wspieranie i promocja aktywności zawodowej (również osób starszych) Wspieranie inicjatyw związanych z ekonomią społeczną i solidarną
			Kierunek działania 2.3 Środowisko naturalne		
		Wymiar przestrzenny	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej (przedsięwzięcie kluczowe nr 1) Rozbudowa małej retencji Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Poprawa efektywności energetycznej budynków Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych Działania na rzecz poprawy czystości powietrza Zachowanie bioróżnorodności terenów atrakcyjnych przyrodniczo Działania na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców 		

Zaproponowany powyżej schemat strategiczny składa się z siedmiu komponentów (celów operacyjnych), każdy z nich jest umotywowany dwojako. Po pierwsze opisuje zadania, które są pożądane przez mieszkańców, stanowią element odpowiedzi na aktualne przepisy prawa (stanowiąc zadanie własne gminy) lub mogą być istotne w perspektywie kolejnej dekady, a więc z pewnym sensie prognozują pewne potrzeby. Po drugie poszczególne dziedziny to stanowią niemal wprost wyzwania stojące przed gminą jako jednostką samorządu terytorialnego. To właśnie te elementy, które w istocie determinują skuteczne osiągnięcie założonej wizji zmiany w gminie.

Odnosząc się do poszczególnych celów operacyjnych warto zwrócić uwagę na najważniejsze aspekty. W ramach gospodarki kluczowe znaczenie ma utworzenie strefy aktywności gospodarczej, jest to zadanie kluczowe, które istotnie poprawiłoby sytuację budżetu gminy i wzmocniło konkurencyjność lokalnego rynku pracy. Tym niemniej za szczególnie ważne uznaje się **planowanie przestrzenne**. Projektowany rozwój wymaga kompleksowego zaplanowania również w ramach planów miejscowych. Zaniechanie tego procesu lub punktowe potraktowanie może skutkować chaosem urbanizacyjnym, który będzie niekorzystnie wpływał na rozwój gminy. Co więcej tworzenie MPZP powinno uwzględniać możliwie szerokie włączenie mieszkańców do podejmowanych działań przy wykorzystaniu zaawansowanych technik partycypacyjnych.

Rozpatrując natomiast atrakcyjność osiedleńczą ważne są wszystkie z wymienionych czynników, tworzą one triadę: środowisko, usługi i infrastruktura, która w połączeniu z dobrym skomunikowaniem (ulegającym stałej poprawie) oraz walorami naturalnymi buduje markę gminy jako dobrego miejsca do zamieszkania. Każdy z wymienionych grup czynników ma istotne znaczenie tym niemniej **kluczowe jest traktowanie kryterium jakości usług** jako podstawowego przede wszystkim w ujęciu konkurencyjnym. Dobre usługi głównie społeczne wpłyną korzystnie na atrakcyjność osiedleńczą. Mając sprawny i elastyczny system usług publicznych można oczekiwać po gminie udanego rywalizowania o nowych mieszkańców, co jest również elementem poszerzania bazy podatkowej.

Ostatnim z fundamentalnych wyzwań stojących za sformułowanymi celami operacyjnymi jest **aktywizacja mieszkańców i budowanie wspólnoty**. Kreowanie Gminy Wadowice Górne jako atrakcyjnego miejsca do życia to wyzwanie związane z aspiracjami wspólnoty lokalnej. Uznaje się, że integracja mieszkańców i budowa gminnej tożsamości w powiązaniu ze zróżnicowaną ofertą powinna znacząco poprawić identyfikowaną sytuację w gminie. Tym samym zaproponowane działania głównie poprzez działania miękkie mają niwelować partykularyzmy oraz integrować różne grupy mieszkańców, również tych nowo zasiedlających Gminę Wadowice Górne.

Planowane przedsięwzięcia

L.p.	Infrastruktura drogowa i oświetleniowa
1.	Remont nawierzchni drogi gminnej Piątkowiec – Grzybów – Rydzów
2.	Remont nawierzchni drogi „Wadowianki”
3.	Przebudowa drogi powiatowej wraz z budową chodnika do stadionu w Wadowicach Górnych.
4.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej Trzciana – Kawęczyn.
5.	Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej Partynia - Jamy.
6.	Budowa chodnika w ciągu DW 984 w miejscowościach Piątkowiec i Wadowice Górne.
7.	Budowa parkingu przy kaplicy w Kawęczynie.
8.	Budowa parkingu przy kościele w Jamach.
9.	Budowa parkingu przy cmentarzu w Wadowicach Dolnych.
10.	Remont parkingu przy domu ludowym w Wierzchowinach.
11.	Remont parkingu przy Domu Strażaka w Kosówce.
12.	Remont nawierzchni drogi Piątkowiec – Borowina – Igłopolska.
13.	Remont nawierzchni drogi gminnej Wadowice Górne – Przebendów - Wampierzów.
14.	Remont nawierzchni drogi gminnej Izbiska – Zapole.
15.	Budowa mostu betonowego w miejscowości Izbiska i Kosówka.
16.	Budowa parkingu przy stadionie w Wadowicach Górnych.
17.	Budowa nowego odcinka drogi gminnej od ZS-P w Wadowicach Górnych do drogi powiatowej nr 1160R.
18.	Budowa drogi gminnej na odcinku Urząd Gminy – obiekty sportowe „Orlik”
19.	Remont nawierzchni drogi gminnej Wychylówka – Wampierzów
20.	Remont nawierzchni drogi gminnej Izbiska (Zapole) – Jamy (Przybysz)
21.	Remont nawierzchni drogi gminnej Grzybów – Podborze
22.	Rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy
23.	Wymiana oświetlenia ulicznego na LED
L.p.	Ochrona środowiska
1.	Dofinansowanie do wymiany pieców CO na gazowe.
2.	Dofinansowanie do instalacji fotowoltaicznych.
3.	Dofinansowanie do montażu pomp ciepła CO.
4.	Rozwój małej retencji na terenie gminy
5.	Monitoring jakości powietrza
L.p.	Inwestycje w edukację
1.	Wykonanie dachu nad budynkiem Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Wadowicach Górnych („stara szkoła”).
2.	Modernizacja i zmiana sposobu użytkowania istniejących pomieszczeń Świetlicy Wiejskiej na pomieszczenia szkolne.
3.	Ogrodzenie budynku Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Wadowicach Górnych.
4.	Wykonanie dachu nad budynkiem Szkoły Podstawowej w Wampierzowie wraz z wykonaniem docieplenia budynku.
5.	Budowa miasteczka ruchu drogowego dla szkół podstawowych

6.		Budowa obserwatorium astronomicznego dla szkół podstawowych z terenu gminy
L.p.	Domy Ludowe i Domy Strażaka	
1.		Modernizacja Domu Strażaka w Wadowicach Górnych
2.		Modernizacja budynku Domu Strażaka w Wampierzowie.
3.		Rozbudowa i modernizacja budynku byłej lecznicy wraz ze zmianą sposobu użytkowania na potrzeby Ochotniczej Straży Pożarnej w Wadowicach Dolnych.
4.		Modernizacja budynku Domu Strażaka w Kosówce z adaptacją poddasza na mieszkania komunalne oraz docieplenie budynku.
5.		Docieplenie Domu Ludowego w Zabrnium.
6.		Modernizacja budynku wraz z dociepleniem i elewacją Domu Strażaka w Kawęczynie.
7.		Modernizacja budynku Domu Strażaka w Jamach.
8.		Modernizacja Domu Strażaka w Izbiskach.
9.		Modernizacja Domu Strażaka w Grzybowie
10.		Modernizacja Domu Strażaka w Woli Wadowskiej
11.		Wzmocnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie gminy poprzez sukcesywne doposażanie jednostek OSP
L.p.	Inwestycje z zakresu kultury, sportu i rekreacji	
1.		Modernizacja budynku Samorządowego Ośrodka Kultury i Rekreacji
2.		Modernizacja stadionu sportowego w Wadowicach Górnych.
3.		Wykonanie budynku zaplecza szatniowego przy boisku sportowym w Wampierzowie.
4.		Wykonanie budynku zaplecza szatniowego przy boisku sportowym w Wierzchowinach.
5.		Modernizacja piętra w budynku byłej szkoły podstawowej w Wadowicach Górnych z adaptacją pomieszczeń na Centrum Organizacji Pozarządowych.
6.		Budowa ścieżki rowerowej od miejscowości Wadowice Górne do nowego ronda w Piątkowcu.
7.		Wyznaczenie tras rekreacyjno-rowerowych na terenie gminy z wykorzystaniem utwardzonych dróg dojazdowych do gruntów rolnych.
8.		Budowa pumptracka.
9.		Budowa skateparku.
10.		Budowa centralnego skweru jako miejsca rekreacji i wydarzeń kulturalnych.
11.		Budowa basenu z centrum fizjoterapii
12.		Budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Grzybów
L.p.	Pozostałe inwestycje kubaturowe	
1.		Budowa Domu Diennej Pomocy dla Seniorów.
2.		Budowa Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego dla Osób Niepełnosprawnych.
3.		Remont i modernizacja budynku Urzędu Gminy w Wadowicach Górnych.
4.		Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości
5.		Wykonanie konstrukcji dachu nad budynkiem Ośrodka Zdrowia w Wadowicach Górnych.
L.p.	Inwestycje z zakresu gospodarki komunalnej	
1.		Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

2.	Wykonanie konstrukcji dachu nad budynkiem Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej wraz z wykonaniem docieplenia i elewacją budynku.
3.	Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Wampierzowie.
4.	Modernizacja przepompowni ścieków na kanalizacji w Wadowicach Górnych, Przebendowie i Wadowicach Dolnych.
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Izbiska - Jamy (Przybysz) - Wierzchowiny - etap II
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wierzchowiny - Wola Wadowska.
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Piątkowiec I oraz Piątkowiec (Zwiernik).
8.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jamy
9.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Grzybów
10.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wampierzów - Kawęczyn
11.	Opracowanie i realizacja Programu Budowy Przydomowych Oczyszczalni Ścieków w terenach o rozproszonym budownictwie – (w tym w miejscowościach Zabrze i Kosówka).
12.	Budowa zbiornika wody czystej w Wadowicach Górnych
13.	Budowa wodociągu rezerwowego w miejscowości Wampierzów.
L.p.	Pozostałe inwestycje
1.	Budowa infrastruktury na potrzeby Strefy Przemysłowej w miejscowości Jamy.
2.	Rewitalizacja miejsc pamięci narodowej na terenie Gminy.

Wymiar interwencji strategiczne

OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 definiuje terytorialny wymiar strategii poprzez wskazanie pięciu obszarów interwencji, są nimi:

- 5.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego
- 5.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego
- 5.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju
- 5.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku
- 5.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa

Powyższe zapisy zostały doprecyzowane i uzupełnione o katalog „zakładanych działań”. **Gmina Wadowice Górne wpisuje się w kategorię 5.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku** oraz w szczególności w:

5.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości;
- ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych.

5.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjnousługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

5.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

5.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społecznokulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;

- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów
- mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy mają trójdzielną strukturę. Pierwszym obszarem są działania wskazane jako OSI w ramach Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. Plany na poziomie lokalnym są zbieżne z tym co definiuje nadrzędnym dokument planistyczny na poziomie województwa podkarpackiego. Po drugie status OSI w optyce samorządu gminnego mają wyselekcjonowane przedsięwzięcia kluczowe umieszczone w części opisującej plany operacyjne samorządu gminy. Po trzecie z punktu widzenia zapisów Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 uznaje się zasadnym, włączenie terenu Gminy Wadowice Górne po 2030 r., do obszaru funkcjonalnego Mielca (uznaje się za zasadne dokonanie analizy delimitacyjnej tej perspektywie czasowej). W ślad za zapisem „5.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie” umieszczonym w strategii wojewódzkiej, można zdefiniować Gminę Wadowice Górne jako obszar wiejski stanowiący teren istotnej suburbanizacji Mielca. Tym samym powinien on być brany pod uwagę w ramach tworzenia planów rozwojowych na poziomie województwa szczególnie w kontekście działania: „rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej”. Niniejszy zapis można uznać za rekomendację oraz intencję samorządu Gminy Wadowice Górne.

Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Kierunek działania 1.1 Aktywni mieszkańcy	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	-	Wzrost	UG Wadowice Górne
2.	Kierunek działania 1.2 Atrakcyjna oferta	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym	-	Wzrost	UG Wadowice Górne
3.	Kierunek działania 2.1 Konkurencyjne usługi publiczne	Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	-	Wzrost	UG Wadowice Górne
4.	Kierunek działania 2.2 Nowoczesna infrastruktura	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	24%	Wzrost	BDL GUS
5.	Kierunek działania 2.3 Środowisko naturalne	Liczba wymienionych kotłów (indywidualnych źródeł ciepła)	-	Wzrost	UG Wadowice Górne
6.	Kierunek działania 3.1 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 ludności	8,05	Wzrost	BDL GUS
7.	Kierunek działania 3.2 Uspołecznione planowanie przestrzenne i promocja przedsiębiorczości	Liczba wprowadzonych nowych funkcjonalności i usprawnień	0	Wzrost	UG Wadowice Górne

V System wdrażania

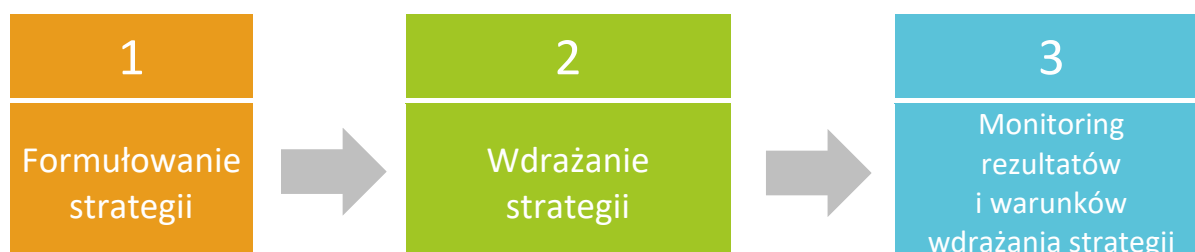
Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. 1. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Zarządzanie strategią

System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

1. formułowanie strategii
2. wdrażanie strategii
3. monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii

Poniższy schemat przedstawia zależności pomiędzy głównymi wymiarami zarządzania strategią:

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 obejmuje szereg procesów niezbędnych do jego realizacji oraz podmioty i jednostki, które będą zaangażowane w ich implementację. Procesy wdrażania i zakres odpowiedzialności zaprezentowano poniżej:

☐	Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Wójt Gminy, eksperci zewnętrzni, Rada Gminy, organizacje społeczne, mieszkańcy
☐	Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy, Rada Gminy
☐	Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Finansowym – Skarbnik, Wójt Gminy, Rada Gminy
☐	Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Gminy i jednostki organizacyjne
☐	Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Gminy, jednostki podległe
☐	Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Gminy
☐	Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – Wójt Gminy, Urząd Gminy
☐	Ewaluacja osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych - Urząd Gminy, Wójt Gminy, Rada Gminy, dyrektorzy jednostek podległych

We wdrażanie Strategii w zależności od typu projektu, będą również zaangażowane inne jednostki lub organy – spółki komunalne lub jednostki organizacyjne.

Monitoring i ewaluacja

Planuje się następującą procedurę monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030. Przegląd Strategii będzie przeprowadzany przez cały okres jej obowiązywania, przynajmniej raz w roku. Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie sprawozdanie zawierające informacje na temat zaawansowania poszczególnych zadań wybranych do realizacji w danym okresie.

Wójt Gminy, który jest odpowiedzialny za wdrażanie Strategii składa Radzie Gminy sprawozdanie z jej realizacji, które przyjmowane jest lub odrzucane uchwałą Rady.

Zmiany w dokumencie dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiedniej dla danego typu zadania.

Ocena średniokresowa realizacji Strategii zostanie dokonana w trzecim kwartale 2025. Jej celem będzie porównanie założonych w Strategii efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi wynikami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia na kolejne lata wdrażania Strategii. Ocena dokonywana będzie przez Wójta Gminy we współpracy z właściwymi referatami UG, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy. Ocena końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu całego okresu, w jakim realizowane mają być zadania ujęte w Strategii. Wnioski z oceny, sporządzone w trybie analogicznym jak dla oceny średniokresowej, posłużą jako rekomendacje w kolejnych procesach planowania strategicznego.

Aktualizacja oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Wadowice Górne.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2024 i 2027. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Wadowice Górne we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy w Wadowicach Górnych.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *Art. 10e. 1. 9) ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wadowice Górne na lata 2021-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa podkarpackiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2021-2027,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.